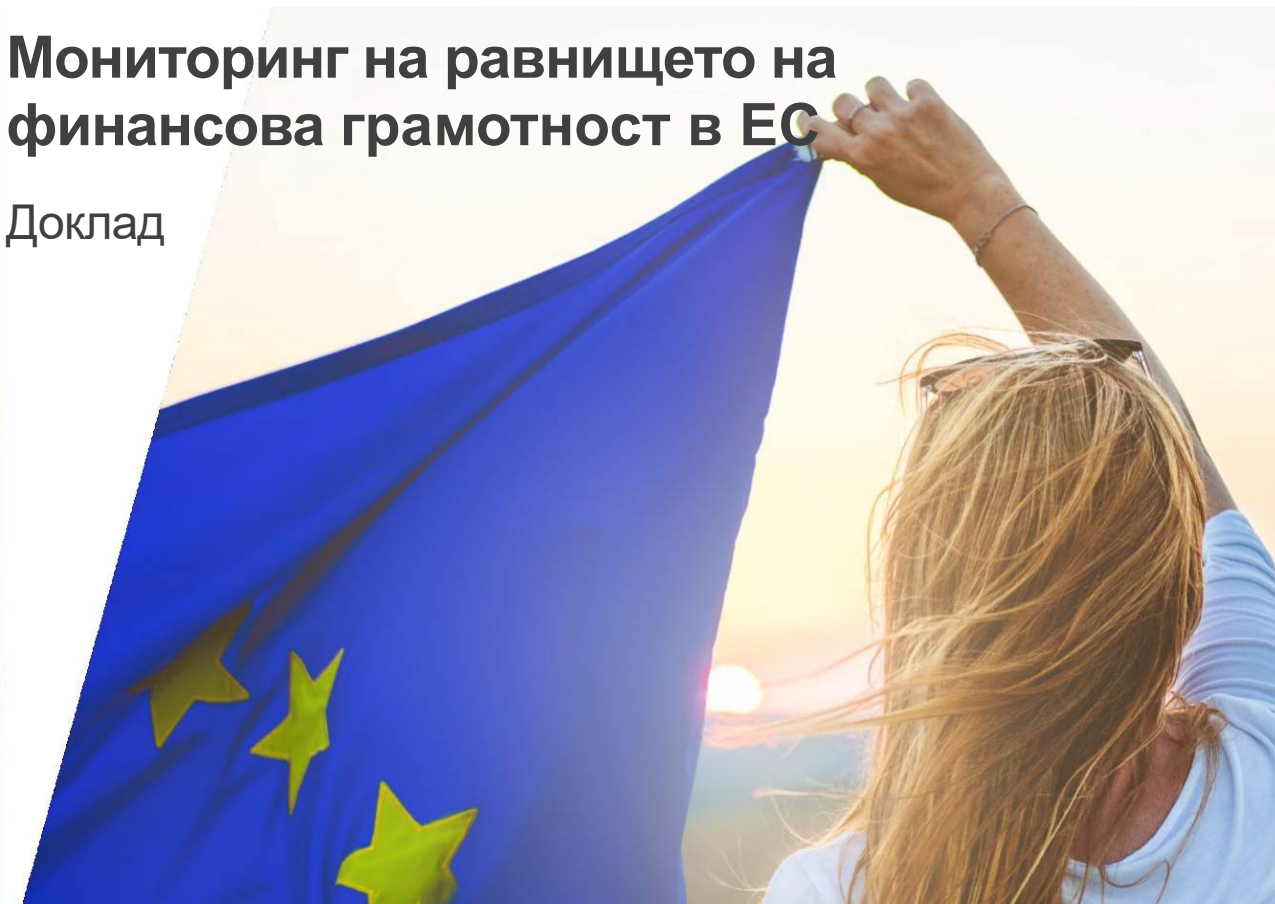

Експресно проучване на Евробарометър 525

Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

Доклад

Работа на място:

Март-април 2023 г.

Публикуване:

Юли 2023 г.

Проучване, поискано от Европейската комисия, Генерална дирекция „Финансова стабилност, финансови услуги и съюз на капиталовите пазари,, координирано от Генерална дирекция „Комуникация“

Настоящият документ не представлява гледната точка на Европейската комисия.

Тълкуванията и мненията, съдържащи се в него, са само тези на авторите.

Експресно проучване на Евробарометър 525 — Ipsos Европейски обществени въпроси

Документ, изготвен от Pierre Dieumegard за [Европа-Демокрация-Есперанто](#)

Целта на този „временен“ документ е да позволи на повече хора в Европейския съюз да се запознаят с документи, изготвени от Европейския съюз (и финансирани от техните данъци). **Впревода, хората са изключени от дебата.**

Този документ „Евробарометър“ е [само на английски език в pdf-файл](#). От този първоначален файл направихме odt-файл, подготвен от софтуера на Libre Office, за машинен превод на други езици. Резултатите вече са [достъпни на всички официални езици](#).

Желателно е администрацията на ЕС да поеме превода на важни документи. „Важни документи“ са не само закони и разпоредби, но и важната информация, необходима за вземане на информирани решения заедно.

За да обсъдим заедно нашето общо бъдеще и да дадем възможност за надеждни преводи, международният език есперанто би бил много полезен поради своята простота, редовност и точност.

Свържете се с нас:

[Контакто \(europokune.eu\)](mailto:europokune.eu)

<https://e-d-e.org/-Kontakti-EDE>

Експресно проучване на Евробарометър 525

Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

Експресно проучване на Евробарометър 525

Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

Доклад

Март-април 2023 г.

Проучване, проведено от Ipsos European Public Affairs по искане на Европейската комисия,
Генерална дирекция „Финансова стабилност, финансови услуги и съюз на капиталовите
пазари“

Проучване, координирано от Европейската комисия, Генерална дирекция „Комуникация“
(Отдел „Медиен мониторинг и Евробарометър“ на ГД СОММ)

Експресно проучване на Евробарометър 525
Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

Заглавие на проекта

Експресно проучване на Евробарометър 525 Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС — март-април 2023 г.

Доклад

Езикова версия EN

Каталожен номер EV-03—23—340-EN-N

ISBN 978—92—68—05106—1

doi:10.2874/956514

© Европейски съюз, 2023 г.

<https://europa.eu/eurobarometer>

Съдържание

Въведение.....	7
Основни констатации.....	9
Финансови познания.....	9
Финансово поведение.....	9
Обща оценката на финансовата грамотност.....	10
Цифрови финансови услуги.....	10
Финансова устойчивост и приобщаване.....	10
Съвети, получени от банка, застраховател или финансов съветник.....	11
Раздел 1. Измерване на нивото на финансова грамотност.....	12
1.1. Самооценени финансови познания.....	12
1.2. Финансови познания.....	15
1.3. Финансово поведение.....	20
1.4. Обща оценка на финансовата грамотност.....	25
Раздел 2. Цифрова финансова грамотност.....	27
Раздел 3. Финансова устойчивост и приобщаване.....	29
3.1. Собственост върху финансови продукти.....	29
3.2. Свързване на двата края.....	34
3.3. Пенсионни планове.....	36
Раздел 4. Инвестиционни съвети, получени от банка, застраховател или финансов консултант.....	38
Технически спецификации.....	40
Въпросник.....	42
Приложение към данните.....	46
Мнения.....	65
Странна корелация между двете оценки на знанията и поведението.....	65
Някои въпроси вероятно са объркани за много хора.....	65
Разлики от други проучвания на Евробарометър.....	66

Експресно проучване на Евробарометър 525
Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

Въведение

ЕС работи, за да гарантира, че хората в цяла Европа притежават знанията, уменията и нагласите, от които се нуждаят, за да вземат добри финансови решения.

Всеки ден хиляди граждани на ЕС решават къде да открият банкова сметка, коя ипотека да изберат, къде да инвестират парите си и как да спестят за пенсиониране. Финансовата грамотност помага на хората да вземат такива решения, защото им помага да управляват по-добре парите си, да инвестират на капиталовите пазари по начин, който отговаря на техните нужди и да планират бъдещето. Той също така помага за защитата на хората от свръхзадлъжнялост, прекомерно поемане на риск, измами или киберрискове.¹

Финансовата грамотност се определя като комбинация от осведоменост, знания, умения, отношение и поведение, необходими за вземане на солидни финансови решения и в крайна сметка за постигане на индивидуално финансово благосъстояние.

Настоящото експресно проучване на Евробарометър обхваща следните аспекти:

Финансови познания на гражданите на ЕС (самооценено ниво и резултати въз основа на пет въпроса за тестване на финансовите знания)

Ниво на „финансово“ поведение (като проследяване на разходите и стремеж към постигане на финансови цели)

Ниво на финансова грамотност на гражданите на ЕС, съчетаващо техните финансови познания и оценки за финансово поведение (и до каква степен финансовата грамотност варира в различните социално-демографски групи)

Дали гражданите на ЕС се чувстват комфортно да използват цифрови финансови услуги, като например онлайн банкиране или мобилни плащания

Собствеността върху различни финансови продукти, като животозастраховане, частни пенсионни или пенсионни продукти и инвестиционни продукти.

Колко дълго гражданите на ЕС ще могат да продължат да покриват разходите си за живот, без да заемат пари или да се местят, в случай че загубят основния си източник на доходи

Доверие в пенсионните планове и възможността да се живее удобно чрез пенсиониране

Възприятията на гражданите на ЕС относно това дали инвестиционните съвети са предимно в техен интерес.

От името на Европейската комисия, Генерална дирекция „Финансова стабилност, финансови услуги и съюз на капиталовите пазари“, Ipsos European Public Affairs интервюира представителна извадка от граждани на възраст 18 и повече години във всяка от 27-те държави — членки на Европейския съюз. Между 29 март и 5 април 2023 г. бяха проведени 26139 интервюта онлайн (интервюта с помощта на компютър). Данните от проучването се претеглят спрямо известните дялове на населението. Средните стойности за ЕС-27 се претеглят в зависимост от числеността на населението над 18 години във всяка държава — членка на ЕС. Като приложение към настоящия доклад се прилага техническа бележка относно методите, прилагани за провеждане на изследването.

Бележки:

---

1 Източник: https://finance.ec.europa.eu/consumer-finance-and-payments/financial-literacy_en

- 1) Резултатите от изследването са предмет на допустими отклонения за вземане на проби, което означава, че не всички очевидни разлики между групите могат да бъдат статистически значими. По този начин само разлики, които са статистически значими (на ниво от 5 %) — т.е. когато може да бъде разумно сигурно, че е малко вероятно те да са настъпили случайно — са подчертани в текста.
- 2) Процентите не могат да бъдат до 100 %, тъй като са закръглени до най-близкия процент. Поради закръгляването може също така да се случи, че процентите за отделните опции за отговор, показани в диаграмите, не се равняват точно на общите стойности, показани в диаграмите и таблиците или споменати в текста. Процентите на отговорите ще надхвърлят 100 %, ако въпросът позволи на респондентите да изберат няколко отговора.
- 3) В този доклад държавите се посочват от официалното им съкращение. Съкращенията, използвани в настоящия доклад, съответстват на:

БЪДЕТЕ	Белгия	LT	Литва
BG	България	LU	Люксембург
CZ	Чехия	HU	Унгария
DK	Дания	MT	Малта
DE	Германия	NL	Нидерландия
EE	Естония	HA	Австрия
IE	Ирландия	PL	Полша
EL	Гърция	PT	Португалия
ES	Испания	RO	Румъния
FR	Франция	SI	Словения
HR	Хърватия	SK	Словакия
TO	Италия	FI	Финландия
КИПЪР	Република Кипър*	SE	Швеция
LV	Латвия		

* Кипър като цяло е една от 27-те държави членки на ЕС. При все това „достиженията на правото на Общността“ са временно прекратени в частта от страната, която не се контролира от правителството на Република Кипър. По практически причини в категорията „Кипър“ са включени само интервютата, проведени в частта от държавата, контролирана от правителството на Република Кипър.

Основни констатации

Финансови познания

Малко над един от всеки двама респонденти в ЕС (52 %) оценява общите си познания по финансови въпроси като средностатистически в сравнение с други възрастни в своята страна. Една четвърт отговарят, че финансовите им познания са „доста високи,, а 5 % — че са „много високи“ в сравнение с други възрастни; за разлика от тях 12 % описват знанията си като „доста ниски,, а 4 % като „много ниски“.

66 % от респондентите разбират, че инвестиция с по-висока възвръщаемост е по-рискова, 65 % дават правилния отговор на въпроса за това как работи инфлацията, 56 % разбират стойността на диверсификацията при инвестирането, 45 % отговарят правилно на въпроса за сложната лихва; само 20 % обаче разбират връзката между лихвените проценти и цените на облигациите.

Оценката на финансовите знания се изчислява като брой правилни отговори на петте въпроса за финансовото знание. Средно в ЕС 26 % от респондентите имат висок резултат по финансови познания (четири или пет верни отговора), 50 % имат среден резултат (два или три верни отговора), а 24 % — нисък резултат (без или един правилен отговор). Приблизително четири от всеки десет респонденти в Нидерландия (43 %), Дания (40 %), Финландия (40 %) и Естония (39 %) имат висок резултат по отношение на финансовите познания. Обратно, дялът с нисък резултат е най-висок в Кипър (30 %), Румъния (30 %), Гърция (29 %) и Португалия (28 %).

Финансово поведение

Около девет от всеки десет респонденти в целия ЕС са съгласни, че преди да купят нещо, те обмислят дали могат да си го позволят (51 % „напълно са съгласни,,и 41 % „някои са съгласни“ с това твърдение). Подобен дял от респондентите са съгласни, че следят и следят разходите си (49 % „напълно са съгласни,,и 43 % „до известна степен са съгласни“). Около седем от всеки десет респонденти са съгласни, че са си поставили дългосрочни финансови цели и се стремят да ги постигнат (21 % „напълно съгласни,,и 50 % „някои са съгласни“).

Оценката на финансовото поведение се изчислява като брой на „финансовите“ поведения, свързани с избора на продукти, проследяването на разходите и стремежа към постигане на финансови цели. Средно в ЕС 65 % от респондентите имат висок резултат по отношение на финансовото поведение (съгласен с всички твърдения), 28 % имат среден резултат (съгласен с две твърдения) и 8 % нисък резултат (съгласен с максимум едно твърдение). Дялът с висок резултат по отношение на финансовото поведение е 60 % или повече във всички държави членки, с изключение на Финландия (36 %), Латвия (52 %) и Естония (54 %). В Румъния, от друга страна, 82 % от респондентите имат висок резултат.

Обща оценката на финансовата грамотност

Общата оценка на финансовата грамотност съчетава финансови знания и финансово поведение, като придава еднаква тежест и на двата аспекта. Изчисленият резултат варира между 0 и 10. Средно в ЕС 18 % от респондентите имат висок резултат за общото си ниво на финансова грамотност (резултат 9 или 10), 64 % имат среден резултат (резултат > 5 и < 9), а 18 % — нисък резултат (резултат ≤ 5). На национално равнище делът с висок резултат варира между 11 % в Португалия и Латвия до 27 % в Дания, Словения и Швеция и 28 % в Нидерландия. Във всички държави членки над 10 % от респондентите имат нисък резултат по отношение на общата финансова грамотност, като най-голям дял се наблюдава във Финландия (27 %), Латвия (24 %), Белгия (22 %) и Испания (22 %).

Цифрови финансови услуги

Около три четвърти от респондентите в целия ЕС съобщават, че се чувстват комфортно с използването на цифрови финансови услуги, като например онлайн банкиране или мобилни плащания; 36 % отговарят, че са „много удобни“, и 41 % „доста удобни“. Тази цифра е над 60 % във всички държави членки и е най-високата във Финландия (95 %).

Финансова устойчивост и приобщаване

В целия ЕС 46 % от респондентите отговарят, че имат (или през последните две години са имали) застраховка, различна от животозастраховане, като например застраховка на домакинствата или автомобилна застраховка; 31 % съобщават, че имат (или през последните две години са имали) животозастраховане. Около една четвърт от респондентите (24 %) отговарят на същото за инвестиционен продукт (фондове, акции или облигации) и 22 % за частен пенсионен или пенсионен продукт. Един от всеки петима респонденти отговаря, че има (или през последните две години е имал) ипотечен или жилищен кредит, а 14 % отговарят на същото за потребителски кредит. И накрая, 6 % отговарят, че имат крипто-валути (или че са ги имали през последните две години).

На въпроса колко дълго ще могат да продължат да покриват разходите си за живот, без да заемат пари или да се местят, ако загубят основния си източник на доходи, една трета от респондентите (33 %) отговарят, че това ще бъде шест месеца или повече, следвани от 18 %, които заявяват, че това ще бъде най-малко три месеца (но не и шест месеца). Около един на всеки шест (16 %) от респондентите нямат никакви извънредни икономии в Хърватия (20 %), Кипър (20 %), Полша (20 %), Унгария (21 %), Португалия (21 %), България (23 %), Гърция (24 %), Финландия (25 %), Румъния (25 %) и Латвия (26 %).

Мнозинството от респондентите в ЕС се чувстват „не твърде уверени“, (32 %) или „не са уверени“ (22 %), че ще имат достатъчно пари, за да живеят комфортно през годините си на пенсиониране. Делът на усещането за „много“, или „доста увереност“ варира от ниски 20 % в Полша до висок 62 % в Холандия.

Съвети, получени от банка, застраховател или финансов съветник.

По-малко от четирима от всеки десет респонденти в целия ЕС се чувстват „много уверени“ (6 %) или „до известна степен уверени“ (32 %), че инвестиционните съвети, които получават от тяхната банка/застраховател/финансов съветник, са предимно в техен най-добър интерес. Процентът на увереност, че инвестиционните съвети са предимно в техен най-добър интерес, варира от около един на всеки пет респонденти в Кипър (19 %) и Гърция (20 %) до шест на всеки десет респонденти във Финландия (60 %).

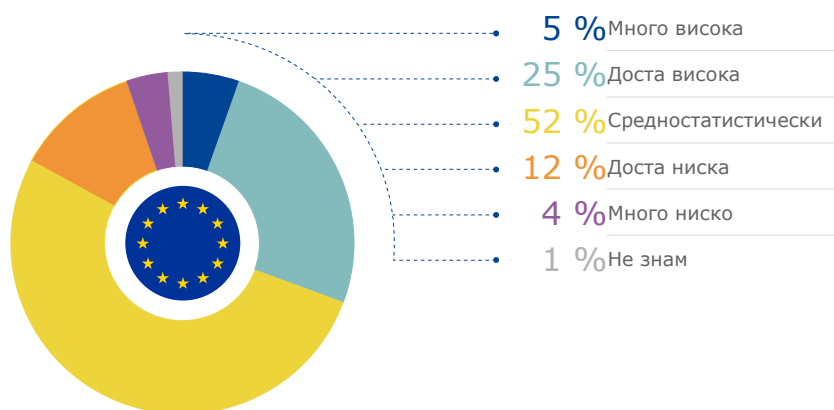
Раздел 1. Измерване на нивото на финансова грамотност

Първият раздел на настоящия доклад е съсредоточен върху измерването на равнището на финансова грамотност в ЕС от страна на експресното проучване на Евробарометър. Първият раздел разглежда самооцененото ниво на финансови познания на респондентите (в сравнение с други възрастни в тяхната страна), докато във втория раздел се представя тяхната оценка на финансовите знания въз основа на тест с пет въпроса за финансови познания (напр. проверка на разбирането им за инфлацията и сложната лихва). В третия раздел са представени резултатите от три въпроса, измерващи „финансовото“ поведение. В последния раздел е представена обобщена мярка относно финансовите познания и финансовото поведение и се сравнява общото ниво на финансова грамотност в държавите — членки на ЕС.

1.1. Самооценени финансови познания

Малко над един от всеки двама респонденти в ЕС (52 %) оценява общите си познания по финансови въпроси като среднестатистически в сравнение с други възрастни в своята страна. Една четвърт отговарят, че финансовите им познания са „доста високи,, а 5 % — че са „много високи“ в сравнение с други възрастни; за разлика от тях 12 % описват знанията си като „доста ниски,, а 4 % като „много ниски“.

Q1 Как бихте оценили общите си познания по финансови въпроси в сравнение с други възрастни в [COUNTRY]? (% ЕС-27)

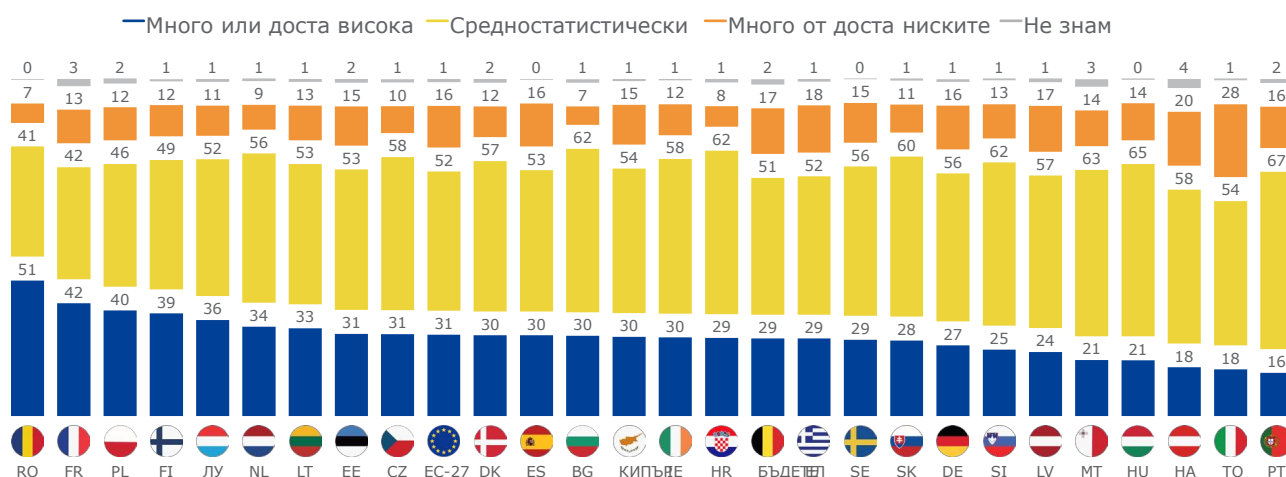
База: Всички респонденти (n=26139)

Анализът на държавите членки показва, че 51 % от респондентите в Румъния описват общите си познания по финансовите въпроси като „много високи,,или „доста високи“ в сравнение с други възрастни в тяхната страна. Румъния е следвана от Франция (42 %), Полша (40 %) и Финландия (39 %), където приблизително четирима от всеки десет

респонденти описват финансовите си познания като „много високи„или „достатъчно високи“ в сравнение с други възрастни.

В страните в долната част на класацията по-малко от един на всеки пет респонденти оценява финансовите си познания като „много високи„или „достатъчно високи“: Португалия (16 %), Италия (18 %) и Австрия (18 %). В Италия 28 % от респондентите отговарят, че познанията им по финансови въпроси са „много ниски„или „доста ниски“ в сравнение с други възрастни в страната. В другите държави този дял варира между 7 % (в Румъния и България) и 20 % (в Австрия).

Q1 Как бихте оценили общите си познания по финансови въпроси в сравнение с други възрастни в [COUNTRY]? (% по държави)

База: Всички респонденти (n=26139)

Следните социално-демографски групи са по-склонни да опишат общите си познания по финансови въпроси в сравнение с други възрастни в своята страна като „много високи„или „достатъчно високи“:

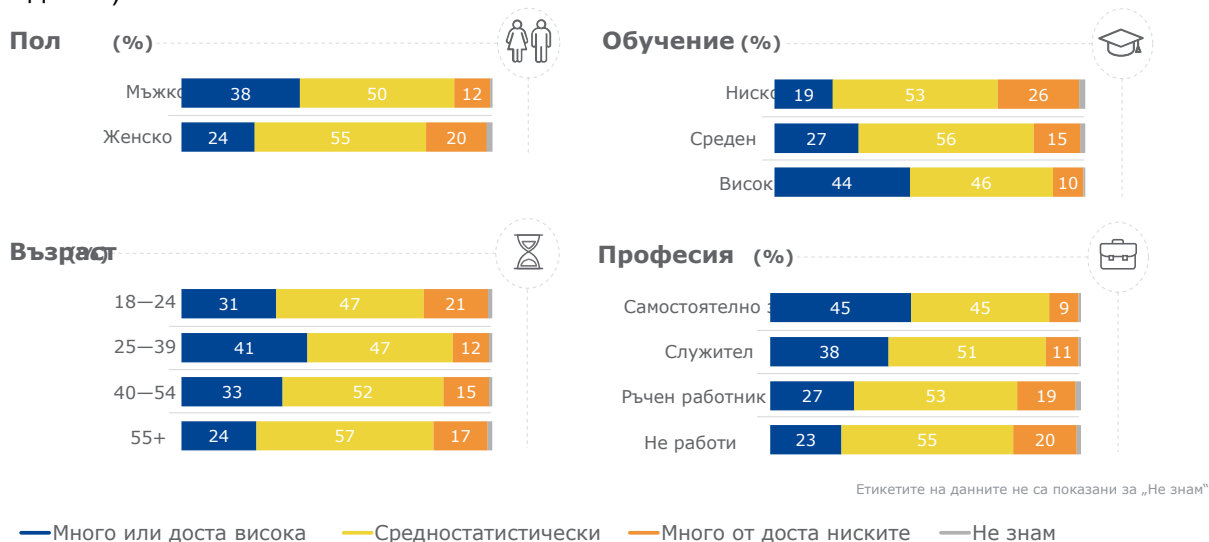
Мъже (38 % в сравнение с 24 % от жените)

Респонденти на възраст 25—39 години (41 % в сравнение с 31 % от лицата на възраст 18—24 години, 33 % от лицата на възраст 40—54 години и 24 % от лицата на възраст 55 и повече години)

Респонденти с високо ниво на образование (44 % в сравнение с 27 % от тези със средно образование и 19 % от тези с ниско ниво на образование)

(45 %), следвани от наетите лица (38 %), в сравнение с 27 % от работниците на ръка и 23 % от неработещите.

Q1 Как бихте оценили общите си познания по финансови въпроси в сравнение с други възрастни в [COUNTRY]? (% по социално-демографски данни)

База: Всички респонденти (n=26139)

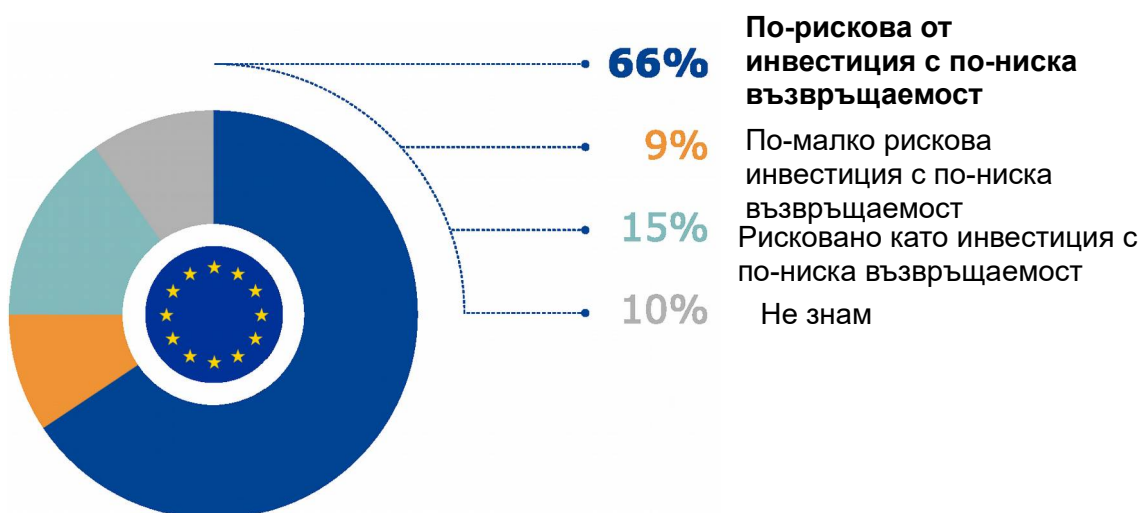
1.2. Финансови познания

Представени с пет въпроса относно финансовите познания, 66 % от респондентите разбират, че инвестиция с по-висока възвръщаемост е по-рискова, 65 % дават правилния отговор на въпроса за това как работи инфлацията, 56 % разбират стойността на диверсификацията при инвестирането, 45 % отговарят правилно, когато са запитани за сложна лихва; само 20 % обаче разбират връзката между лихвените проценти и цените на облигациите.

Q Отговори на набор от пет въпроса за финансови познания (% ЕС-27)

Разбирането, че инвестиция с по-висока възвръщаемост е по-рискова

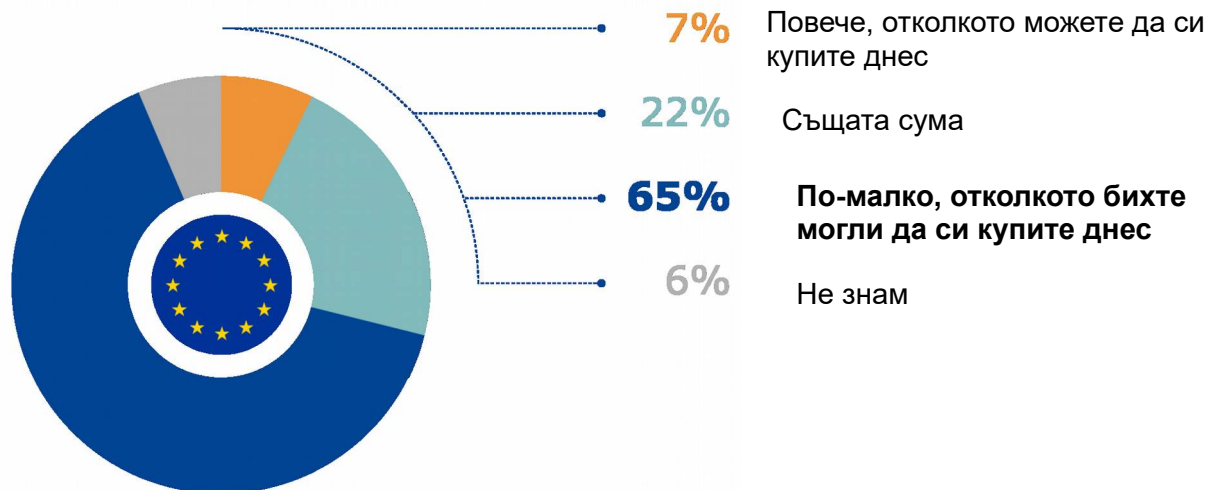
(Q5) Кое от следните неща е вярно? **Инвестиция с по-висока възвръщаемост вероятно ще бъде:**

Разбиране на начина, по който работи инфлацията

Сега си представете следната ситуация. Ще ви бъде даден подарък от [000 EUR] за една година и през тази година инфлацията остава на 2 %.

След една година, с 1 000 EUR, ще можете да закупите:

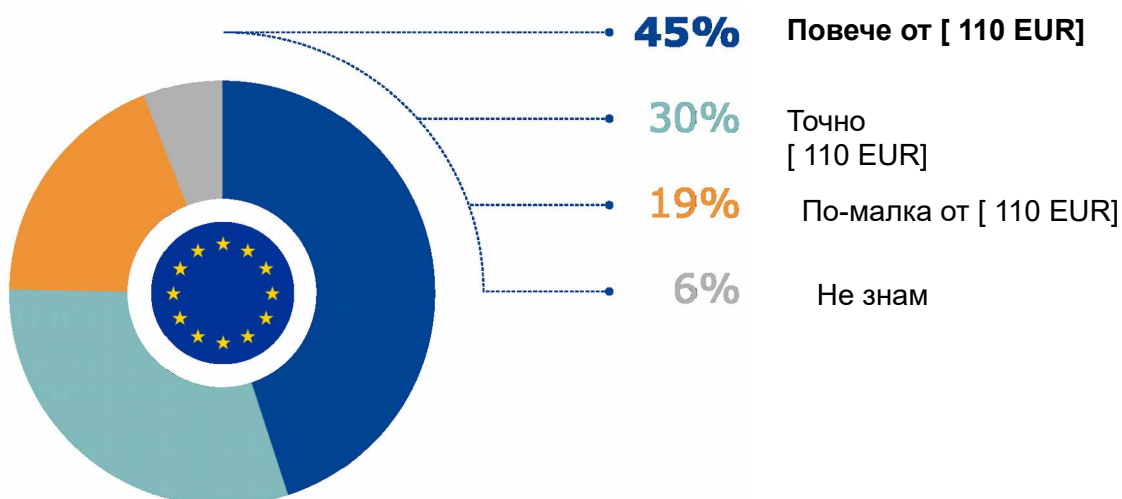
Разбиране на стойността на диверсификацията при инвестирането

(Q6) Инвестицията в широк спектър от „акции на дружества“ вероятно ще бъде:

Разбиране на проста и сложна лихва

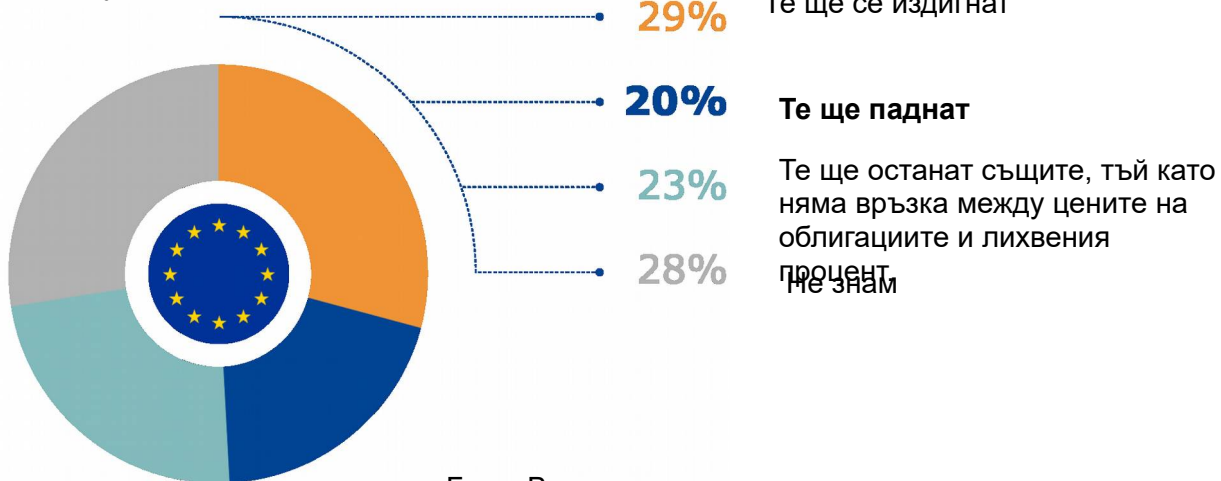
(Q2) Представете си, че някой поставя [100 EUR] в спестовна сметка с гарантиран лихвен процент от 2 % годишно. Те не правят никакви допълнителни плащания по тази сметка и не теглят никакви пари. Колко ще има в сметката в края на пет години, след като се извърши лихвеното плащане?

Разбиране на връзката между лихвените проценти и цените на облигациите

(Q4) Ако лихвените проценти се повишат, какво обикновено ще се случи с цените на облигациите?

База: Всички респонденти
(n=26 139)

Оценка на финансовите познания

Оценката на финансовите знания се изчислява като броя на правилните отговори на петте въпроса за финансовите знания (от второ до шесто тримесечие). Тя варира между 0 и 5. За докладването са създадени три категории: (1) Висока оценка (четири или пет верни отговора), (2) Средна оценка (два или три верни отговора) и (3) Ниска оценка (без или един правилен отговор).

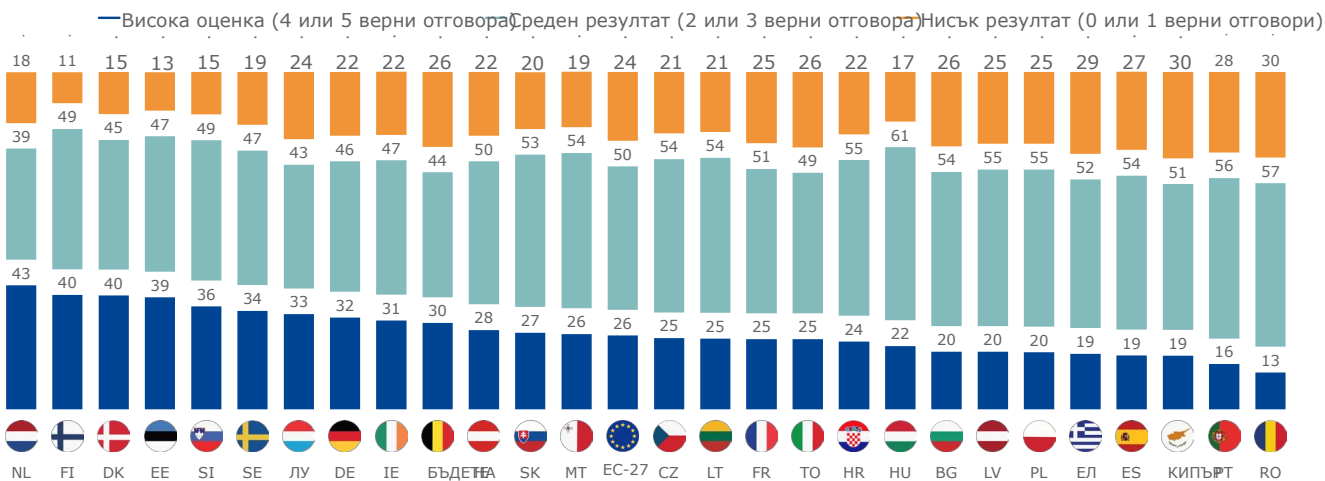
Средно в ЕС 26 % от респондентите имат висок резултат по отношение на финансовите познания, 50 % имат среден резултат, а 24 % — нисък.

Анализът на държавите членки показва, че приблизително четирима от всеки десет респонденти в Нидерландия (43 %), Дания (40 %), Финландия (40 %) и Естония (39 %) са отговорили правилно на четири или пет от въпросите, свързани със знанията. Въпреки че е много вероятно респондентите в Румъния да оценят общите си познания по финансови въпроси като високи в сравнение с други възрастни в своята страна, те всъщност са сред най-малко вероятно да имат висок резултат по отношение на финансовите познания (13 %).

Делът с ниска оценка на финансовите познания (един или никакъв точен отговор) варира от 11 % във Финландия, 13 % в Естония и 15 % в Дания и Словения до 28 % в Португалия, 29 % в Гърция и 30 % в Кипър и Румъния.

F1 Скорост на финансовите познания

Брой правилни отговори на петте въпроса за финансови познания (B2, T3, B4, B5, B6) (% по държави)

База: Всички респонденти
(n=26 139)

По-вероятно е следните социално-демографски групи да имат висок резултат по въпросите на финансовите познания (четири или пет верни отговора):

Мъже (34 % в сравнение с 19 % от жените)

Респонденти на възраст над 39 години (27 % от лицата на възраст 40—54 години и 29 % от лицата на възраст 55 и повече години в сравнение с 22 % от лицата на възраст 25—39 години и 18 % от лицата на възраст 18—24 години)

Респонденти с високо ниво на образование (36 %), следвани от тези със средно ниво (23 %), в сравнение с тези с ниско ниво на образование (17 %)

Наети лица (29 %) и самостоятелно заети лица (27 %), следвани от респондентите, които не работят (25 %), в сравнение с работниците, работещи на ръка (17 %).

От друга страна, по-вероятно е следните социално-демографски групи да имат нисък резултат по въпросите на финансовите познания (без или един правилен отговор):

Жени (31 % в сравнение със 17 % от мъжете)

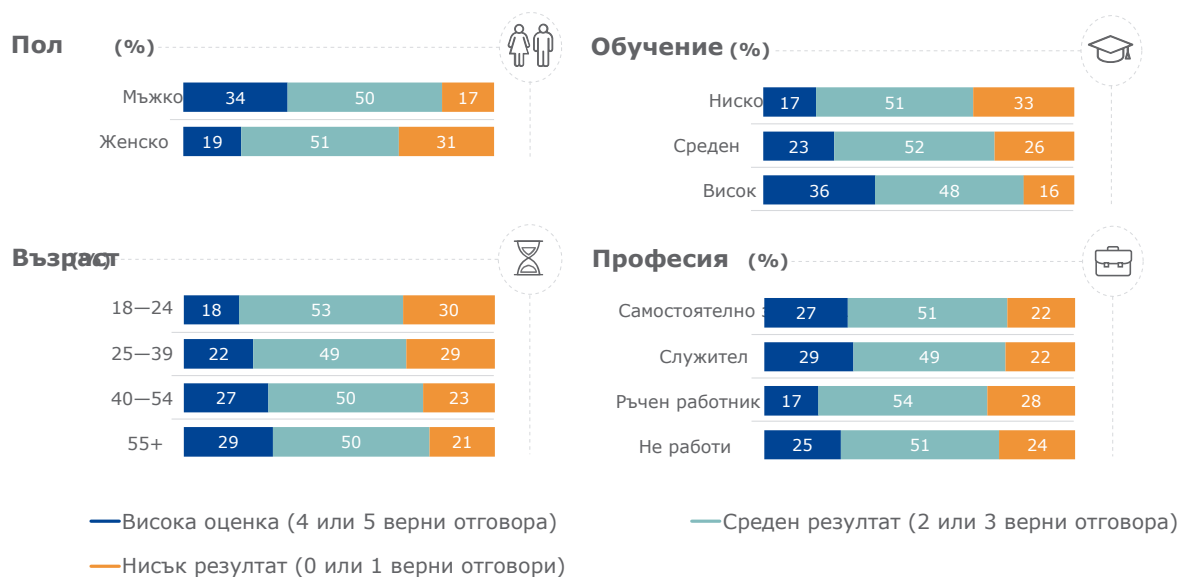
Респонденти на възраст под 40 години (30 % от лицата на възраст 18—24 години и 29 % от лицата на възраст 25—39 години, в сравнение с 23 % от лицата на възраст 40—54 години и 21 % от лицата на възраст 55 и повече години)

Респонденти с ниско ниво на образование (33 %), следвани от респонденти със средно образование (26 %), в сравнение с 16 % с високо равнище на образование

(28 % в сравнение с 24 % неработещи респонденти и 22 % от самостоятелно заетите лица).

F1 Скорост на финансовите познания

Брой правилни отговори на петте въпроса за финансови познания (B2, T3, B4, B5, B6)
(% по социално-демографски данни)

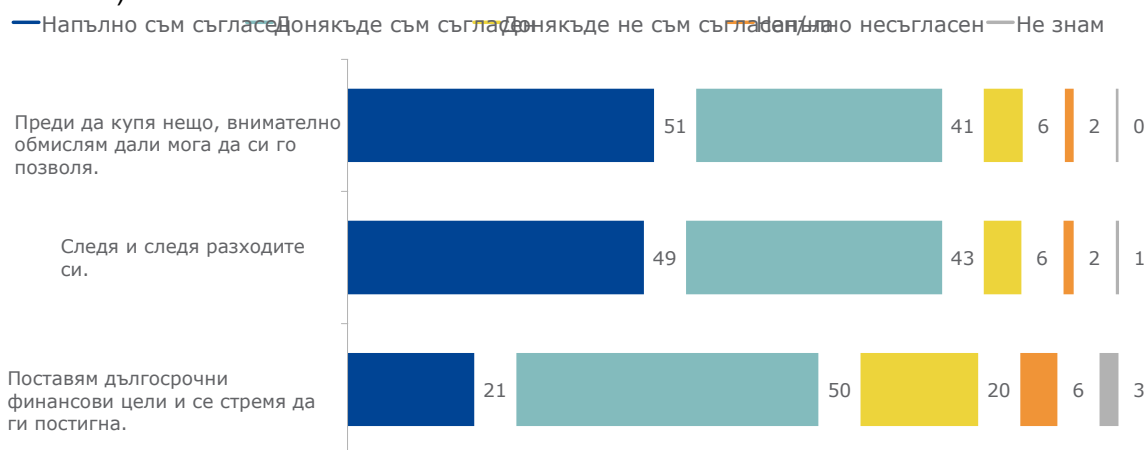
База: Всички респонденти
(n=26 139)

1.3. Финансово поведение

Около девет от всеки десет респонденти в целия ЕС са съгласни, че преди да купят нещо, те обмислят дали могат да си го позволят (51 % „напълно са съгласни“, и 41 % „някои са съгласни“ с това твърдение). Подобен дял от респондентите са съгласни, че следят и следят разходите си (49 % „напълно са съгласни“, и 43 % „до известна степен са съгласни“).

По-малък дял от респондентите в целия ЕС са съгласни, че са определили дългосрочни финансови цели и се стремят да ги постигнат (71 % спрямо 92 % за горепосочените изявления). Освен това за това твърдение по-малко от половината от респондентите „напълно са съгласни“ (21 %). Около една четвърт от респондентите не са съгласни, че са си поставили дългосрочни финансови цели и се стремят да ги постигнат (20 % „някои не са съгласни“, и 6 % „напълно не са съгласни“).

В7 До каква степен сте съгласни или не сте съгласни със следните твърдения?
(% ЕС-27)

База: Всички респонденти
(n=26 139)

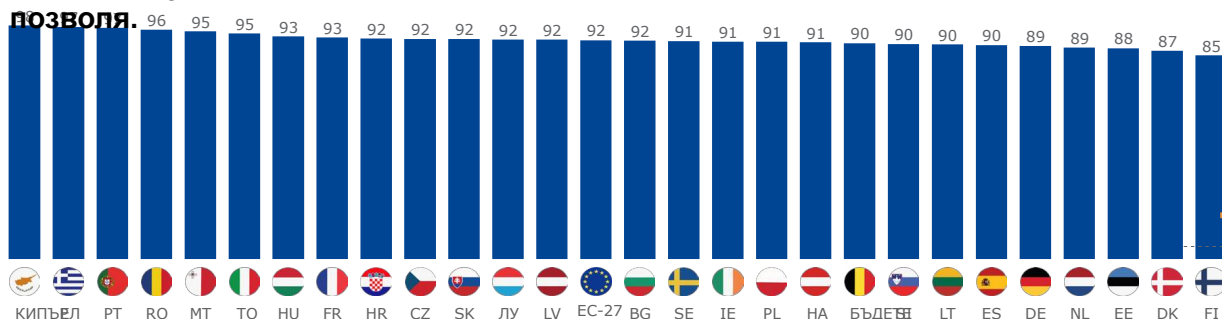
Анализът на държавите членки на общите равнища на споразумение (сбор от тези, които „напълно се съгласяват“, и „доста съгласни“) показва, че между 85 % и 98 % от респондентите във всички държави членки са съгласни, че преди да купят нещо, внимателно преценяват дали могат да си го позволят. По подобен начин между 84 % и 95 % от респондентите във всички държави членки (с изключение на Финландия — вж. по-долу) са съгласни, че следят и следят разходите си.

Що се отнася до изявлението „Определих дългосрочни финансови цели и се стремя да ги постигна“, в държавите членки се срещат по-различни равнища на съгласие, вариращи от 59 % в Латвия до 86 % в Румъния. В повече от половината от страните тази цифра остава над 70 %.

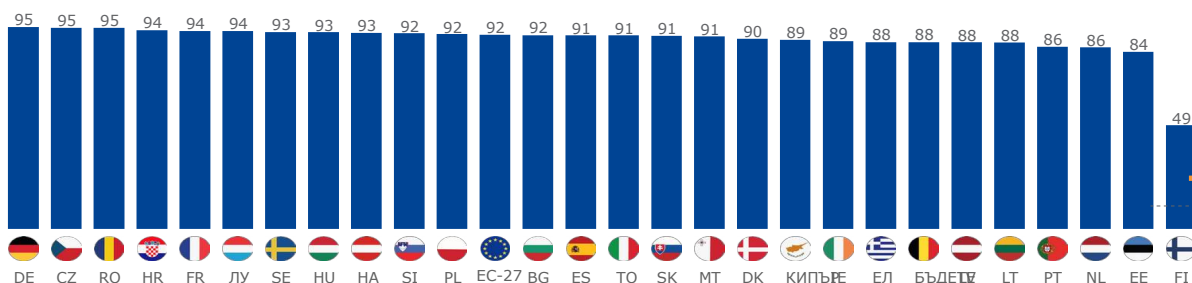
Бележка: Във Финландия 49 % от респондентите са съгласни, че „проследяват и следят разходите си“ (в сравнение с 84 % до 95 % в другите държави). При проверката на преводите след теренната работа беше отбелязано, че макар използваният във Финландия превод да е правилен, семантичният обхват на английската версия е по-голям от нейния еквивалент на фински език. Поради това респондентите може да са разбрали това твърдение като „запазване на отчет за разходите си“.

В7 До каква степен сте съгласни или не сте съгласни със следните твърдения?
(% Общо „съгласие“ по държави)

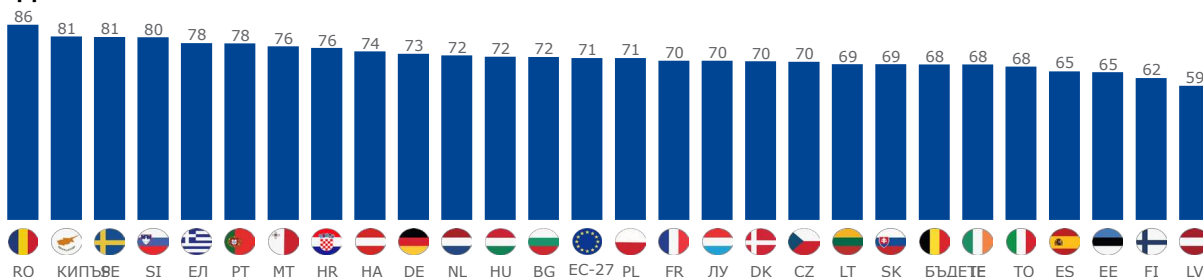
Преди да купя нещо, внимателно обмислям дали мога да си го

Следя и следя разходите си.

Поставям дългосрочни финансови цели и се стремя да ги постигна.

База: Всички респонденти
(n=26 139)

Оценка на финансовото поведение

Оценката на финансовото поведение се изчислява като брой на „финансовите“ поведения, свързани с избора на продукти, проследяването на разходите и стремежа към постигане на финансови цели.

За всяко от трите твърдения респондентите получават оценка 1 ако „силно са съгласни“ или „до известна степен са съгласни“; респондентите, които не са съгласни или казват, че не знаят, получават резултат от 0. Оценката на финансовото поведение се изчислява като сбор от оценките по всяка от трите отделни позиции. Тя варира между 0 и 3. За докладването са създадени три категории: (1) Висок резултат (съгласен с всички твърдения), 2) среден резултат (съгласен с две твърдения) и (3) нисък резултат (съгласен с максимум едно твърдение).

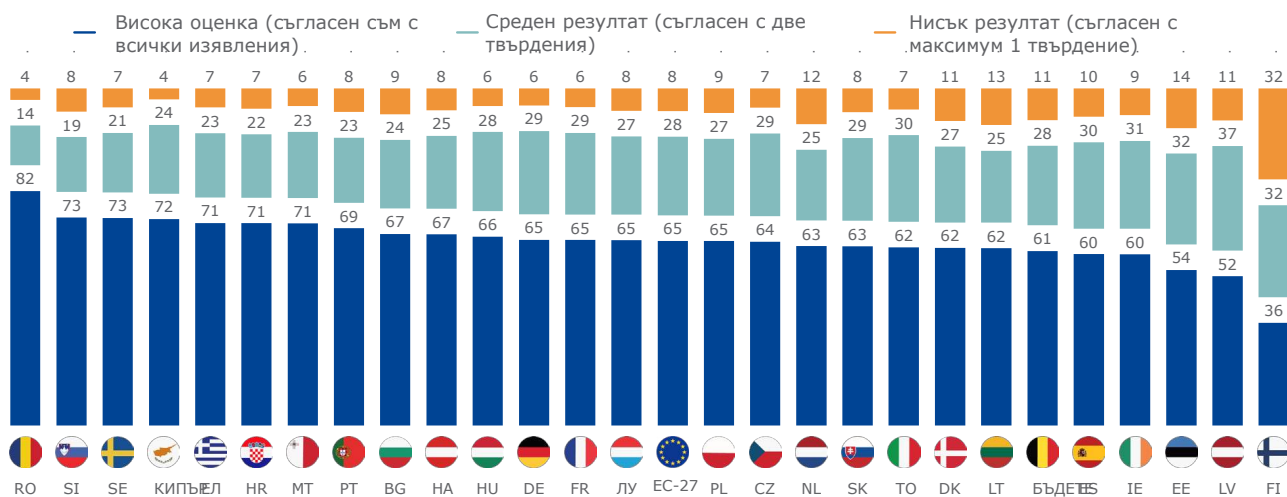
Средно в ЕС 65 % от респондентите имат висок резултат по отношение на финансовото поведение, 28 % имат среден резултат, а 8 % — нисък.

Делът с висок резултат по отношение на финансовото поведение е 60 % или повече във всички държави членки, с изключение на Финландия (вж. по-долу), Латвия (52 %) и Естония (54 %). В Румъния, от друга страна, 82 % от респондентите имат висок резултат.

Делът на финансовото поведение с нисък резултат остава под 10 % в повечето държави членки; малко по-високи дялове се наблюдават в Нидерландия (12 %), Литва (13 %) и Естония (14 %). Финландия се откроява с 32 % от респондентите с нисък резултат по отношение на финансовото поведение. Финландия има най-голям дял от респондентите, категоризирани като „неразбираеми от финансова гледна точка“. Както беше отбелязано по-горе, само 49 % от респондентите са съгласни, че „проследяват и следят разходите си“ (при 84 % до 95 % в другите държави). Въпреки това, дори и след премахването на това поведение от комбинирания резултат, Финландия продължава да се намира в долния край на класирането на страната, тъй като страната също има ниски резултати по отношение на другите две поведения, включени в резултата.

F2 Скорост на финансовото поведение

Брой на „финансовите“ поведения, свързани с избора на продукти, проследяването на разходите и стремежа към постигане на финансовите цели (Q7)
(% по държави)

База: Всички респонденти
(n=26 139)

Делът на финансовото поведение с висок резултат е по-висок сред следните социално-демографски групи:

Респонденти на възраст 25 и повече години (65 % от лицата на възраст 25—39 години или на възраст 55 и повече години и 67 % от лицата на възраст 40—54 години, в сравнение с 57 % от тези на възраст 18—24 години)

Респонденти с високо ниво на образование (69 %), следвани от тези със средно образование (65 %), в сравнение с 58 % от тези с ниско ниво на образование

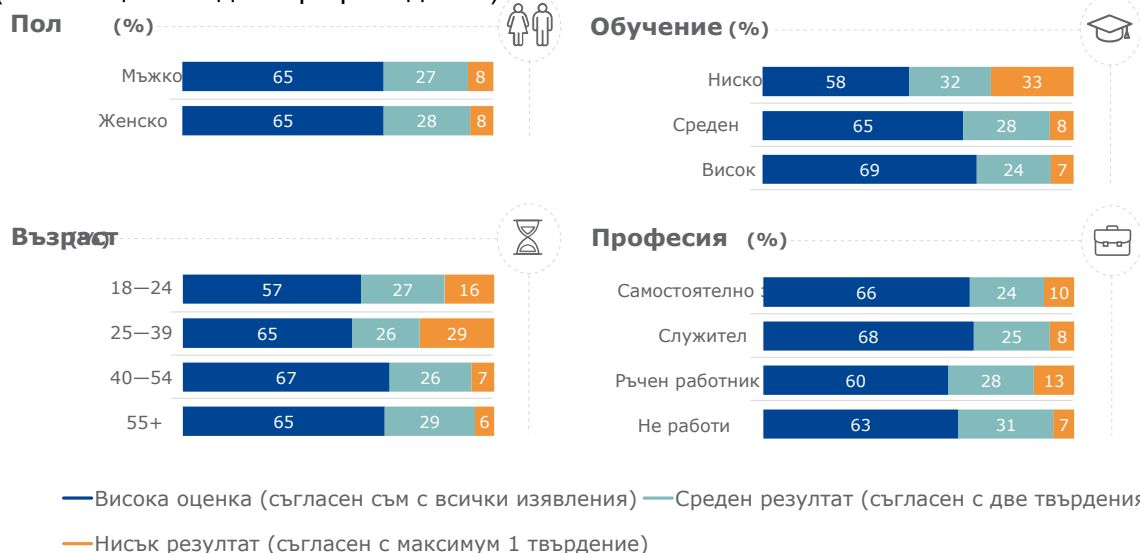
Самостоятелно заетите лица (66 %) и наетите лица (68 %), в сравнение с 60 % от работниците, работещи на ръка, и 63 % от неработещите.

Делът с нисък резултат по отношение на финансовото поведение е 10 % — или по-висок — за респондентите на възраст между 18 и 24 години (16 %), работниците на ръка (13 %), самостоятелно заетите лица (10 %) и респондентите с ниско ниво на образование (10 %).

F2 Скорост на финансовото поведение

Брой на „финансовите“ поведения, свързани с избора на продукти, проследяването на разходите и стремежа към постигане на финансовите цели (Q7)

(% по социално-демографски данни)

База: Всички респонденти
(n=26 139)

1.4. Обща оценка на финансовата грамотност

Общата финансова грамотност разглежда два аспекта:

Оценка на финансовите познания (от 0 до 5)

Оценка на финансовото поведение (от 0 до 3).

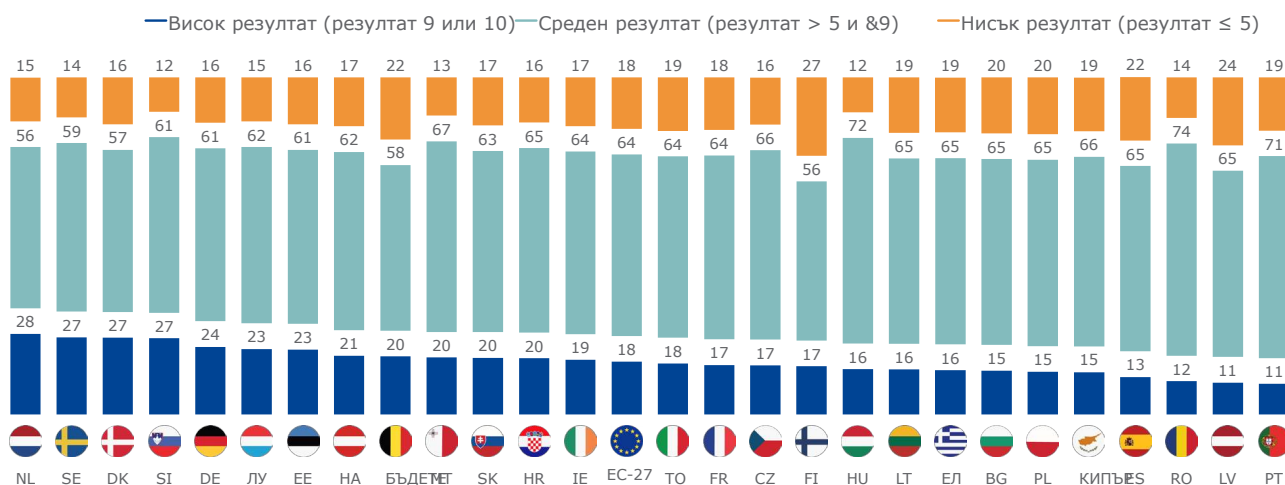
Финансовите знания и финансовото поведение получават еднаква тежест в общата оценка на финансовата грамотност. За да се постигне тази еднаква тежест, оценката на финансовото поведение беше преобразувана така, че да има максимална стойност от пет. Общата оценка за финансова грамотност се получава като сбор от двете (преразпределени) оценки и варира от 0 до 10. За докладването са създадени три категории: (1) Висока оценка (резултат 9 или 10), (2) среден резултат (резултат > 5 и &9) и (3) нисък резултат (резултат ≤ 5).

Средно в ЕС 18 % от респондентите имат висок резултат за общото си равнище на финансова грамотност, 64 % имат среден резултат, а 18 % — нисък.

На национално равнище дялът с висок резултат по отношение на общата финансова грамотност варира между 11 % в Португалия и Латвия до 27 % в Дания, Словения и Швеция и 28 % в Нидерландия. Във всички държави членки над 10 % от респондентите имат нисък резултат по отношение на общата финансова грамотност, като най-голям дял се наблюдава във Финландия (27 %), Латвия (24 %), Белгия (22 %) и Испания (22 %).

Ф3 Общ резултат за финансова грамотност

Сума на финансовите знания и оценка на финансовото поведение (с еднаква тежест за всеки оценка) (% по държави)

База: Всички респонденти
(n=26 139)

Що се отнася до социално-демографските резултати и в съответствие с други констатации, посочени в настоящия раздел, делът с висок резултат по отношение на общата финансова грамотност е по-висок сред:

Мъже (24 % в сравнение с 13 % от жените)

Респонденти на възраст над 39 години (20 %, в сравнение с 13 % от лицата на възраст 18—24 години и 16 % от лицата на възраст 25—39 години)

Респонденти с високо ниво на образование (26 % в сравнение с 16 % от тези със средно ниво и 12 % за тези с ниско ниво на образование)

Наети лица (21 %) и самостоятелно заети лица (20 %), следвани от респондентите, които не работят (27 %), в сравнение с работниците, работещи на ръка (12 %).

Обратно, социално-демографските групи с нисък резултат по отношение на общата финансова грамотност включват:

Жени (21 % в сравнение с 14 % от мъжете)

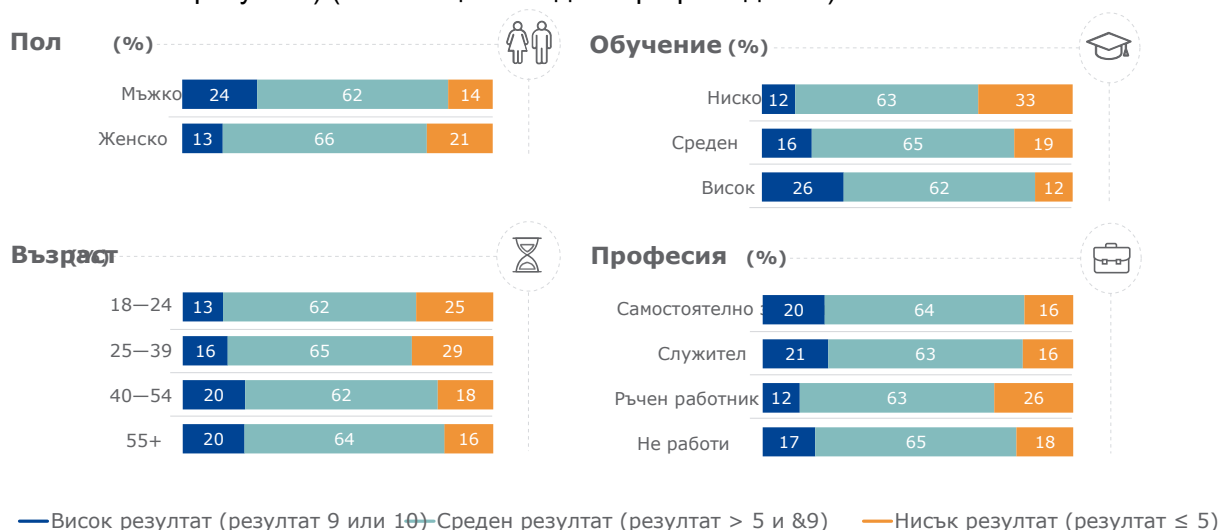
Респонденти на възраст 18—24 години (25 % от лицата на възраст 18—24 години, в сравнение с 20 % от лицата на възраст 25—39 години, 18 % от лицата на възраст 40—54 години и 16 % от лицата на възраст 55 и повече години)

Респонденти с ниско ниво на образование (29 %), следвани от респонденти със средно образование (19 %), в сравнение с 12 % с високо равнище на образование

(26 % в сравнение с 18 % неработещи респонденти и 16 % от самостоятелно заетите лица).

F3 Общ резултат за финансова грамотност

Сбор от резултатите от финансовите знания и финансовото поведение (с еднаква тежест за всеки резултат) (% по социално-демографски данни)

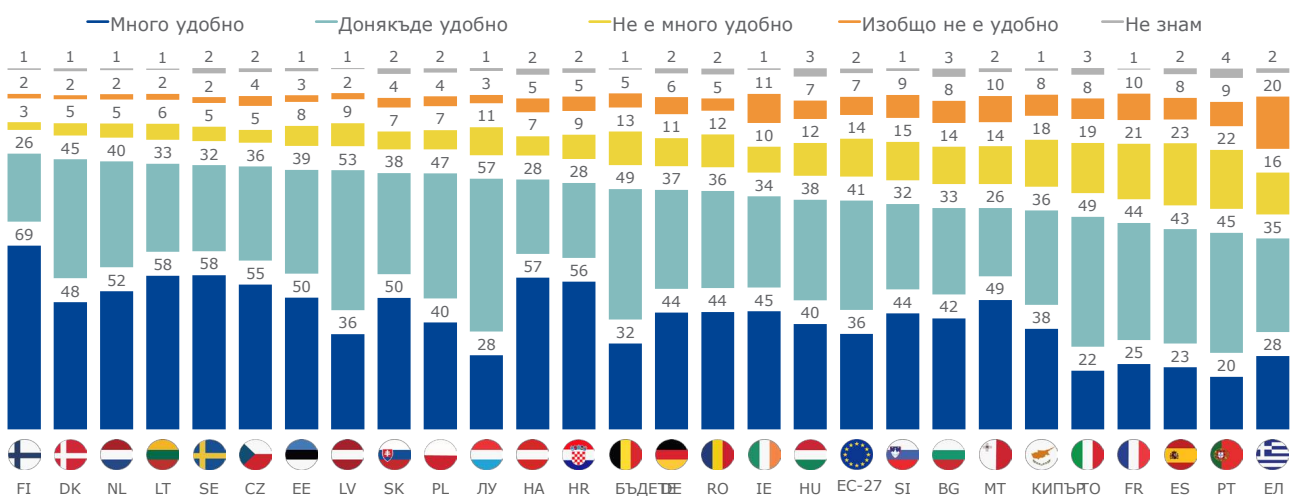
База: Всички респонденти
(n=26 139)

Раздел 2. Цифрова финансова грамотност

По-голямата част от респондентите в целия ЕС (77 %) съобщават, че се чувстват комфортно с използването на цифрови финансови услуги, като например онлайн банкиране или мобилни плащания; 36 % отговарят, че са „много удобни“,и 41 % „доста удобни“. За разлика от това 14 % от респондентите отговарят, че се чувстват „не твърде комфортно“,при използването на цифрови финансови услуги, а 7 % отговарят, че се чувстват „некомфортно“.

Във всички държави членки над 60 % от респондентите съобщават, че са „доста“,или „много удобни“ при използването на цифрови финансови услуги, като например онлайн банкиране или мобилни плащания (от 63 % в Гърция до 95 % във Финландия). Делът, който отговаря, че те се чувстват „много комфортно“, варира от 20 % в Португалия до 69 % във Финландия.

Q11 Колко ви е удобно да използвате цифрови финансови услуги, като например онлайн банкиране или мобилни плащания? (% по държави)

База: Всички респонденти
(n=26 139)

Следните социално-демографски групи са по-склонни да съобщават, че се чувстват „много„на „доста“ удобно, използвайки цифрови финансови услуги:

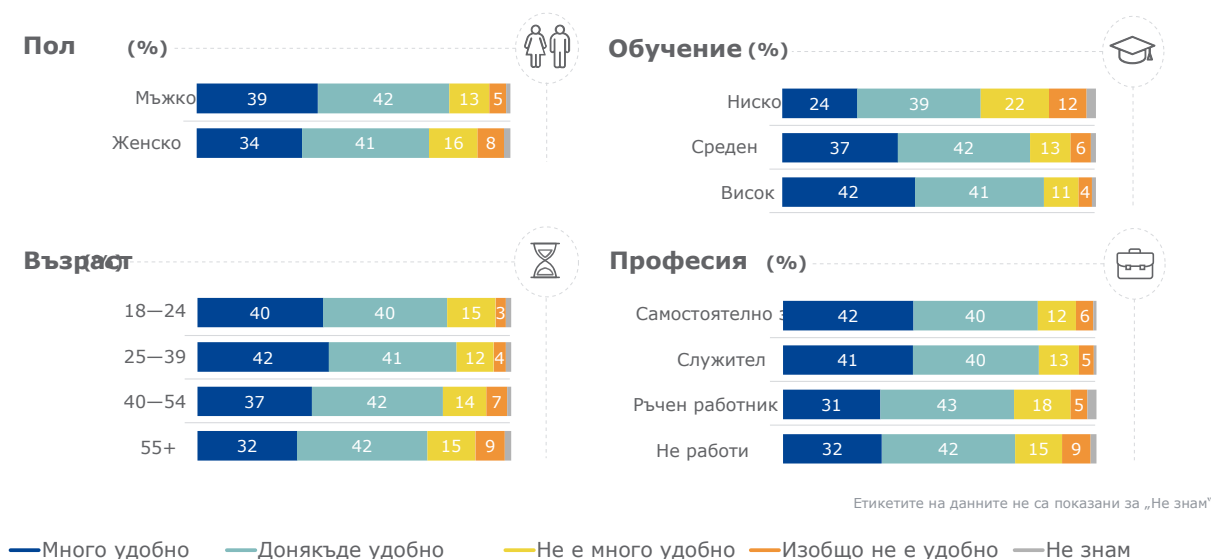
Мъже (81 % в сравнение със 74 % от жените)²

Респонденти на възраст под 55 години (80 % от лицата на възраст 18—24 години, 83 % от лицата на възраст 25—39 години и 78 % от лицата на възраст 40—54 години, в сравнение със 73 % от тези на възраст 55 и повече години)

Хора със средно (79 %) или високо ниво на образование (83 %), в сравнение с 63 % от хората с ниско ниво на образование

(83 %), следвани от наетите лица (81 %), в сравнение със 74 % от работниците, работещи на ръка, и тези, които не работят.

Q11 Колко ви е удобно да използвате цифрови финансови услуги, като например онлайн банкиране или мобилни плащания? (% по социално-демографски данни)

База: Всички респонденти
(n=26 139)

2 Поради закръгляването процентите, показани в диаграмите, невинаги се равняват точно на общите стойности, посочени в текста.

Раздел 3. Финансова устойчивост и приобщаване

В настоящия раздел на доклада са разгледани три аспекта на финансовото приобщаване в целия ЕС:

Собственост на различни финансови продукти, като животозастраховане, частни пенсионни или пенсионни продукти и инвестиционни продукти (раздел 3.1)

Колко дълго гражданите на ЕС ще могат да продължат да покриват разходите си за живот, без да заемат пари или да се местят, в случай че загубят основния си източник на доходи (раздел 3.2)

Доверие в пенсионните им планове и комфортно живеене чрез пенсиониране (раздел 3.3).

3.1. Собственост върху финансови продукти

Респондентите бяха запитани кои финансови продукти понастоящем имат (или са имали през последните две години) и им беше представен списък от седем финансови продукта, от които биха могли да изберат няколко позиции.

В целия ЕС 46 % от респондентите отговарят, че имат (или през последните две години са имали) застраховка, различна от животозастраховане, като например застраховка на домакинствата или автомобилна застраховка; 31 % съобщават, че имат (или през последните две години са имали) животозастраховане. Около една четвърт от респондентите (24 %) отговарят на същото за инвестиционен продукт (фондове, акции или облигации) и 22 % за частен пенсионен или пенсионен продукт. Един от всеки петима респонденти отговаря, че има (или през последните две години е имал) ипотечен или жилищен кредит, а 14 % отговарят на същото за потребителски кредит. И накрая, 6 % отговарят, че имат крипто-валути (или че са ги имали през последните две години).

Q9 Кои от следните финансови продукти имате или сте имали през последните две години? [РАЗРЕШЕНИ СА НЯКОЛКО ОТГОВОРА] (% ЕС-27)

База: Всички респонденти
(n=26 139)

Делът на докладването, че има (или през последните две години е имало) животозастраховане, варира от 16 % в Гърция до 58 % в Полша. Между 30 % от респондентите в Гърция и Хърватия и 67 % в Дания съобщават, че са имали (или през последните две години са имали) общо застраховане (напр. застраховка за домакинство, автомобилно застраховане). От финансовите продукти, изброени в проучването, общото застраховане обикновено е най-често притежаваното от респондентите в повечето държави членки.

В Люксембург и Нидерландия 42 % от респондентите съобщават, че са имали (или през последните две години са имали) ипотечен или жилищен заем; в България, Латвия и Хърватия този дял е около 10 %. Други потребителски кредити се избират най-често в България (31 %), следвани от Финландия (28 %), докато едва 1 на всеки 20 респонденти (или през последните две години са получавали) потребителски кредит в Малта (5 %) и Нидерландия (6 %).

Около един от всеки двама респонденти в Дания (52 %) съобщава, че е имал (или през последните две години е имал) частен пенсионен или пенсионен продукт. В Люксембург, Ирландия и Чехия около четирима от всеки десет респонденти споменават частна пенсия по пенсионна схема, но този дял намалява до 8 % в Хърватия и Гърция. Делът (или през последните две години е имал) инвестиционен продукт (фондове, акции или облигации) варира от нисък 9 % в България и Латвия до висок 46 % в Швеция.

Делът на отчитането на собствени крипто-валути (или са ги притежавали през последните две години) варира между 4 % във Франция, Италия и Испания до 17 % в Словения.

На равнище ЕС 21 % от респондентите отговарят, че нямат (или са имали през последните две години) нито един от седемте финансови продукта, изброени в проучването. На национално равнище тази цифра е най-висока в Гърция (32 %), Италия (30 %) и Кипър (29 %), а най-ниска в Дания (9 %), Люксембург (11 %) и Нидерландия (13 %).

Експресно проучване на Евробарометър 525

Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

Q9 Кои от следните финансови продукти имате или сте имали през последните две години?
[Многократни ВЪПРОСИ] (% по държави)

	Частен пенсионен или пенсионен продукт	Животозастраховане	Общо застраховане (напр. застраховка на домакинствата, автомобилно застраховане)	Ипотека или жилищен кредит	Друг потребителски кредит	Инвестиционен продукт (фондове, акции или облигации)	Крипто-ценни книжа (включително криптовалута)	Нито едно от тези	Не знам/предпочитам да не отговарям
ЕС-27	22	31	46	20	14	24	6	21	3
БЪДЕТЕ	37	28	52	27	14	27	9	17	4
BG	19	17	37	9	31	9	11	23	3
CZ	40	42	39	15	15	24	14	19	4
DK	52	34	67	35	17	35	7	9	3
DE	21	25	59	17	10	33	6	19	3
EE	31	23	45	20	17	24	12	18	3
IE	40	36	40	25	17	18	8	20	4
ЕЛ	8	16	30	19	13	12	9	32	5
ES	23	29	50	29	18	23	4	18	3
FR	20	44	41	19	12	19	4	21	3
HR	8	26	30	11	24	15	16	28	2
ТО	20	20	31	15	9	28	4	30	4
КИПЪР	14	33	37	24	15	10	10	29	2
LV	23	23	38	10	18	9	10	28	3
LT	24	34	41	13	14	14	11	20	3
ЛУ	41	39	54	42	20	37	13	11	5
HU	18	32	44	15	15	20	6	24	2
MT	23	25	42	21	5	32	8	22	6
NL	31	24	64	42	6	20	11	13	3
НА	21	37	59	16	7	24	10	17	5
PL	10	58	44	15	21	15	6	16	2
PT	19	27	46	25	19	21	9	19	6
RO	33	23	41	12	23	16	8	21	2
SI	17	42	40	14	18	17	17	19	3
SK	15	39	37	21	19	26	7	23	3
FI	11	25	48	25	28	36	9	17	3
SE	33	24	57	30	13	46	5	16	5

База: Всички респонденти (n=26 139)

Социално-демографски съображения

Мъжете са по-склонни от жените да докладват, че имат (или през последните две години са имали) инвестиционен продукт (30 % спрямо 18 %), частен пенсионен продукт или продукт за пенсиониране (25 % спрямо 19 %) или животозастраховане (34 % спрямо 29 %). Мъжете също са по-склонни да притежават (или през последните две години са притежавали) криптовалути (10 % спрямо 3 % от жените).

Както се очакваше, най-младата възрастова група е по-малко вероятно да притежава (или през последните две години да притежава) повечето от финансовите продукти или услуги, изброени в проучването, като изключението са криптовалутите. Хората на възраст между 40 и 54 години като цяло са най-склонни да споменат различните финансови продукти и услуги. Например 29 % от лицата на възраст 40—54 години съобщават, че имат (или през последните две години са имали) ипотечен или домашен кредит, в сравнение с 25 % от лицата на възраст 25—39 години, 14 % от лицата на възраст 55 и повече години и 10 % от лицата на възраст 18—24 години.

(Минало) собствеността върху различните финансови продукти или услуги също е по-висока сред по-високообразованите респонденти. Например 61 % от респондентите с високо ниво на образование имат (или през последните две години са имали) животозастраховане, в сравнение с 20 % от тези с ниско ниво на образование. По подобен начин 34 % от респондентите с високо ниво на образование имат (или през последните две години са имали) инвестиционен продукт, като фондове, акции или облигации, в сравнение с 16 % от тези с ниско ниво на образование.

И накрая, неработещите респонденти и работниците, работещи на ръка, е по-малко вероятно да притежават (или през последните две години са притежавали) повечето от финансовите продукти или услуги, изброени в проучването, отколкото самостоятелно заетите респонденти и служители. Например 20 % от респондентите, които не работят, и 22 % от работниците, работещи на ръка, имат (или през последните две години са имали) инвестиционен продукт, като фондове, акции или облигации, в сравнение с 28 % от наетите лица и 29 % от самостоятелно заетите лица.

Експресно проучване на Евробарометър 525

Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

Q9 Кои от следните финансови продукти имате или сте имали през последните две години?
[Многократни ВЪПРОСИ] (% по социално-демографски данни)

	Частен пенсионен или пенсионен продукт	Животозастраховане	Общо застраховане (напр. застраховка на домакинствата, автомобилно застраховане)	Ипотека или жилищен кредит	Друг потребителски кредит	Инвестиционен продукт (фондове, акции или облигации)	Криптоценни книжа (включително криптовалута)	Нито едно от тези	Не знам/предпочитам да не отговарям
ЕС-27	22	31	46	20	14	24	6	21	3
Пол									
Мъжко	25	34	47	22	14	30	10	17	3
Женско	19	29	45	18	14	18	3	24	4
Възраст									
18—24	7	24	29	10	10	20	9	31	7
25—39	20	34	42	25	15	25	14	19	3
40—54	26	36	49	29	16	24	7	18	3
55+	24	29	50	14	13	25	2	21	3
Обучение									
Ниско	17	20	34	15	11	16	3	30	5
Среден	20	31	47	18	15	20	6	21	3
Висок	28	38	53	27	15	34	9	14	3
Професия									
Самостоятелно заети лица	27	39	48	24	15	29	13	13	3
Служител	28	39	52	30	17	28	9	13	2
Ръчен работник	18	24	41	22	17	22	7	22	4
Не работи	17	25	42	11	12	20	3	28	4

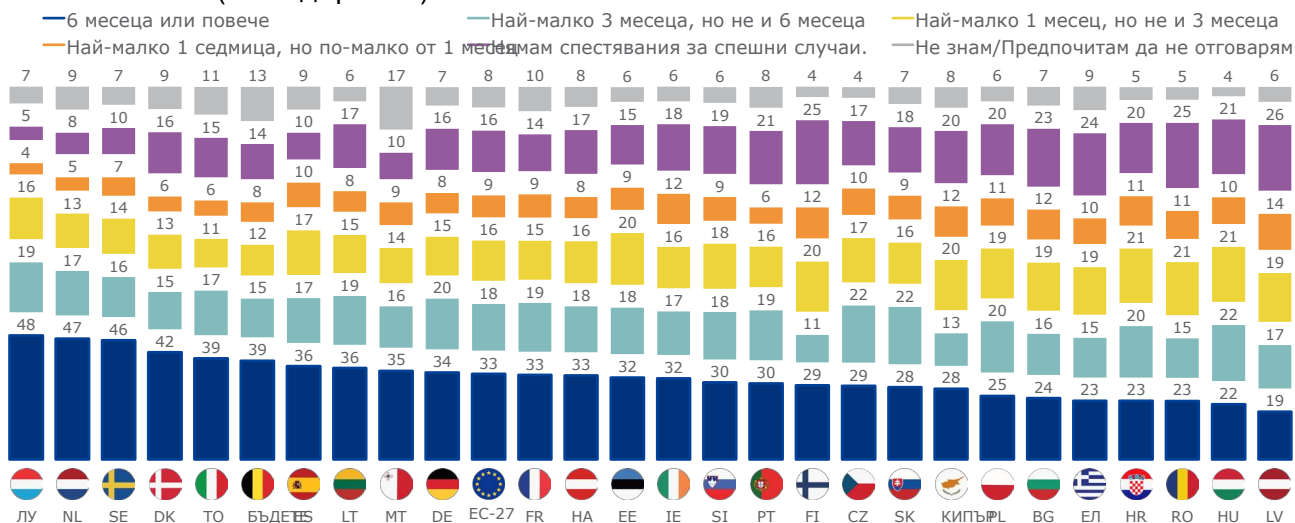
База: Всички респонденти (n=26 139)

3.2. Свързване на двата края

На въпроса колко дълго ще могат да продължат да покриват разходите си за живот, без да заемат пари или да се местят, в случай че загубят основния си източник на доходи, една трета от респондентите (33 %) отговарят, че това ще бъде шест месеца или повече, следвани от 18 %, които заявяват, че това ще бъде най-малко три месеца (но не и шест месеца). Малко по-малко от един на всеки шест респонденти (16 %) ще бъде в състояние да покрие разходите си за живот най-малко един месец (но не три месеца) и 9 % за поне една седмица (но по-малко от един месец). И накрая, 16 % от респондентите отговарят, че не разполагат с никакви спешни спестявания.

Анализът на национално равнище показва, че почти половината от респондентите в Швеция (46 %), Нидерландия (47 %) и Люксембург (48 %) отговарят, че ако загубят основния си източник на доходи, биха могли да покрият шест месеца или повече от разходите си за живот, без да заемат пари или да се местят. В страните от дясната страна на графиката, половината от респондентите дават един и същ отговор: 19 % в Латвия, 22 % в Унгария, 23 % в Румъния, Хърватия и Гърция. В последните държави поне един от всеки пет респонденти отговаря, че не разполага с извънредни икономии, например 26 % в Латвия, 25 % в Румъния и 24 % в Гърция; но тази цифра е висока и във Финландия (25 %).

Въпрос 8 Ако сте загубили основния си източник на доходи днес, колко дълго бихте могли да продължите да покривате разходите си за живот, без да заемате пари или да се местите? (% по държави)

База: Всички респонденти (n=26 139)

Следните социално-демографски групи са по-склонни да отговорят, че ако загубят основния си източник на доходи, биха могли да покрият шест месеца или повече от разходите си за живот, без да заемат пари или да се местят:

Мъже (37 % в сравнение с 30 % от жените)

Респонденти на възраст 55 и повече години (40 %); след това тази цифра постепенно намалява по възрастова група (от 34 % за лицата на възраст 40—54 години на 17 % за лицата на възраст 18—24 години).

Хора с високо ниво на образование (43 % в сравнение с 28 % от хората с ниско ниво на образование и 29 % от тези със средно ниво)

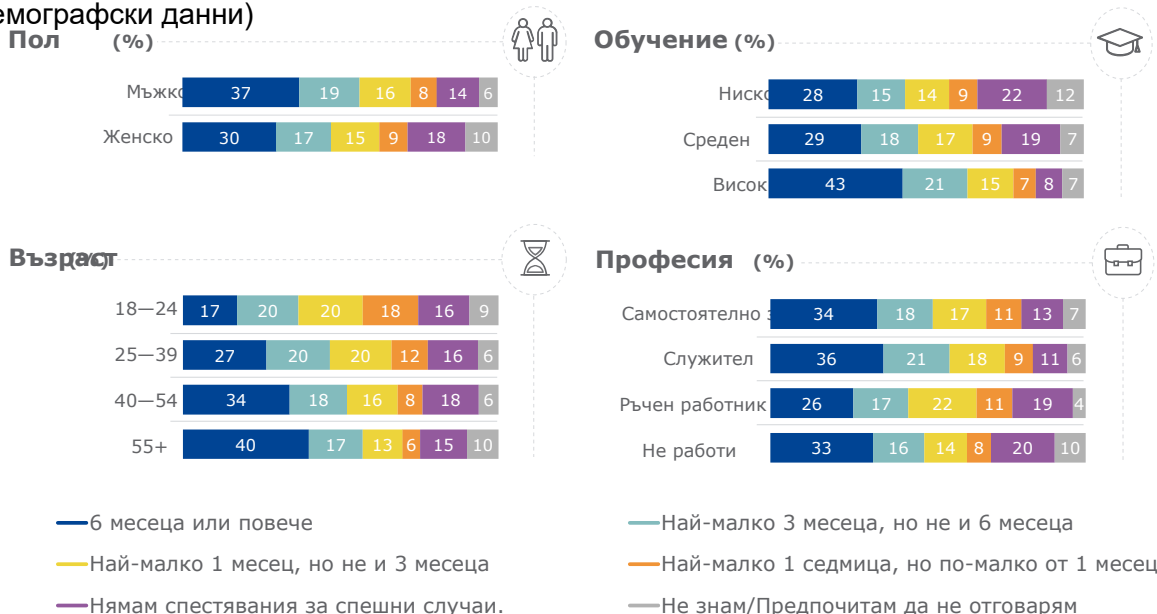
Заети лица (36 %), следвани от самостоятелно заетите лица (34 %) и тези, които не работят (33 %), в сравнение с работниците на ръка (26 %).

Обратно, групите, които е по-вероятно да не реализират спешни икономии, са:

Респонденти с ниско ниво на образование (22 %), следвани от тези без средно образование (19 %), в сравнение с тези с високо ниво на образование (8 %)

Работници на ръка (19 %) и тези, които не работят (20 %), в сравнение със самостоятелно заетите лица (13 %) и наетите лица (11 %).

Въпрос 8 Ако сте загубили основния си източник на доходи днес, колко дълго бихте могли да продължите да покривате разходи за живот, без заемане на пари или преместване на къща? (% по социално-демографски данни)

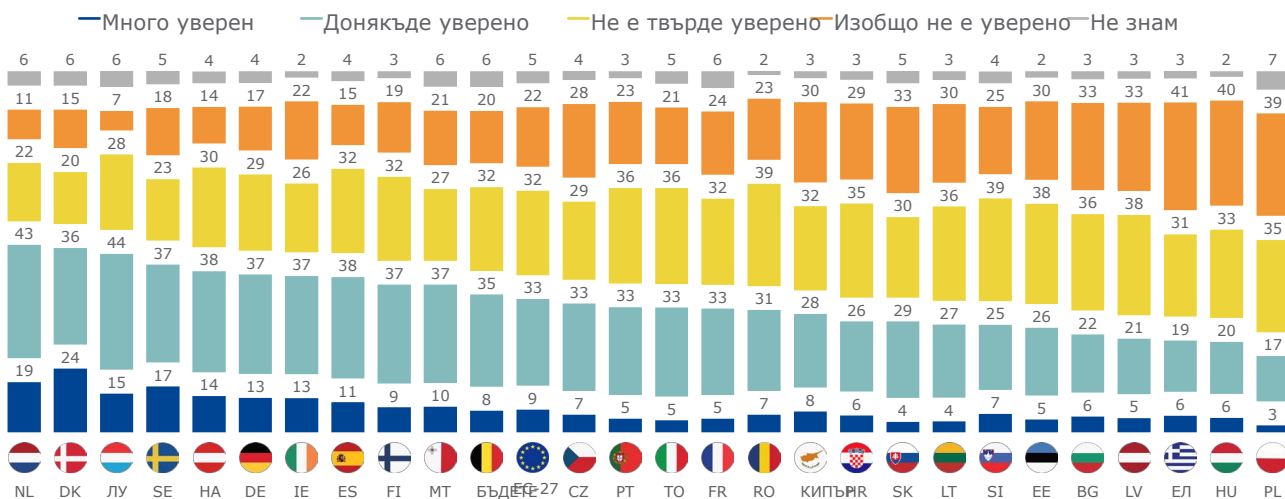
База: Всички респонденти
(n=26 139)

3.3. Пенсионни планове

Около четирима от всеки десет респонденти в целия ЕС се чувстват „много уверени„(9 %) или „до известна степен уверени“ (33 %), че ще имат достатъчно пари, за да живеят комфортно през годините си на пенсиониране. По-голямата част от чувствата обаче са неуверени: 32 % от респондентите отговарят, че се чувстват „не твърде уверени„, че ще имат достатъчно пари, за да живеят комфортно през годините на пенсиониране, а 22 % се чувстват „неуверени“.

Съществуват значителни различия между държавите членки по отношение на пенсионните планове. Делът на усещането за „много„или „доста увереност“ варира от ниски 20 % в Полша до висок 62 % в Холандия. В повечето държави членки обаче делът на чувството за „много уверено“ остава под 10 %. Освен това в около половината от държавите членки една четвърт — или повече — от респондентите съобщават, че се чувстват „изобщо неудобно“, че ще разполагат с достатъчно пари, за да живеят комфортно през годините си на пенсиониране; като цяло тази цифра е най-висока в Гърция (41 %), Унгария (40 %) и Полша (39 %).

Като цяло, колко уверени сте, че ще имате достатъчно пари, за да живеете комфортно през годините на пенсиониране? (% по държави)

База: Всички респонденти (n=26 139)

Следните социално-демографски групи са по-склонни да съобщават, че се чувстват „много„на „доста уверени“, че ще имат достатъчно пари, за да живеят комфортно през годините си на пенсиониране:

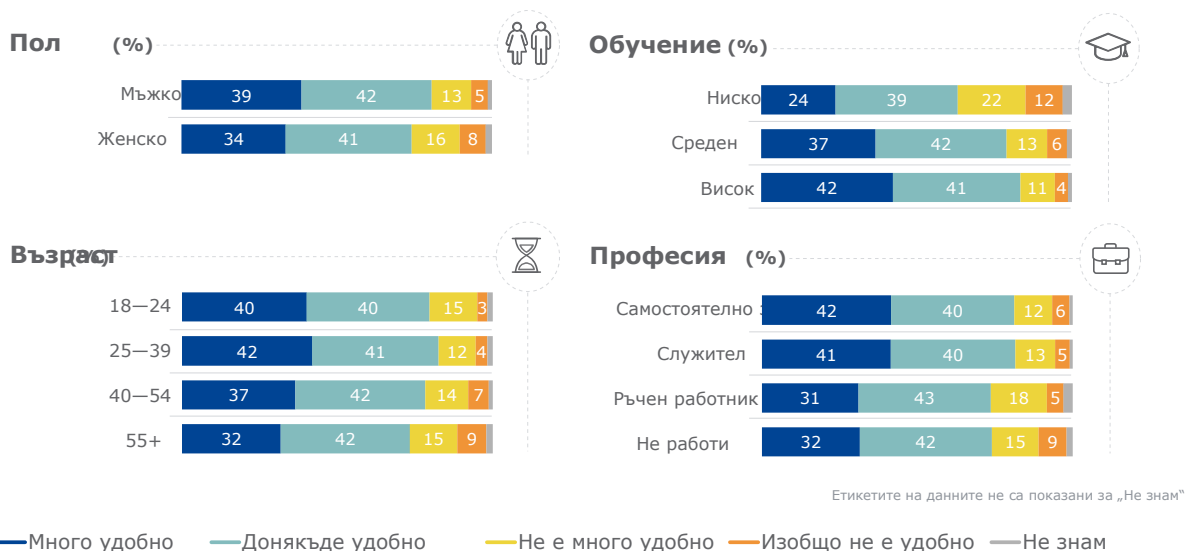
Мъже (81 % в сравнение със 74 % от жените)³

Респонденти на възраст под 55 години (80 % от лицата на възраст 18—24 години, 83 % от лицата на възраст 25—39 години и 78 % от лицата на възраст 40—54 години, в сравнение със 73 % от тези на възраст 55 и повече години)

Хора със средно (79 %) или високо ниво на образование (83 %), в сравнение с 63 % от хората с ниско ниво на образование

Самостоятелно заетите лица (81 %) и заетите лица (82 %), в сравнение със 74 % от работниците, работещи на ръка, и тези, които не работят.

Като цяло, колко уверени сте, че ще имате достатъчно пари, за да живеете комфортно през годините на пенсиониране? (% по държави)

База: Всички респонденти
(n=26 139)

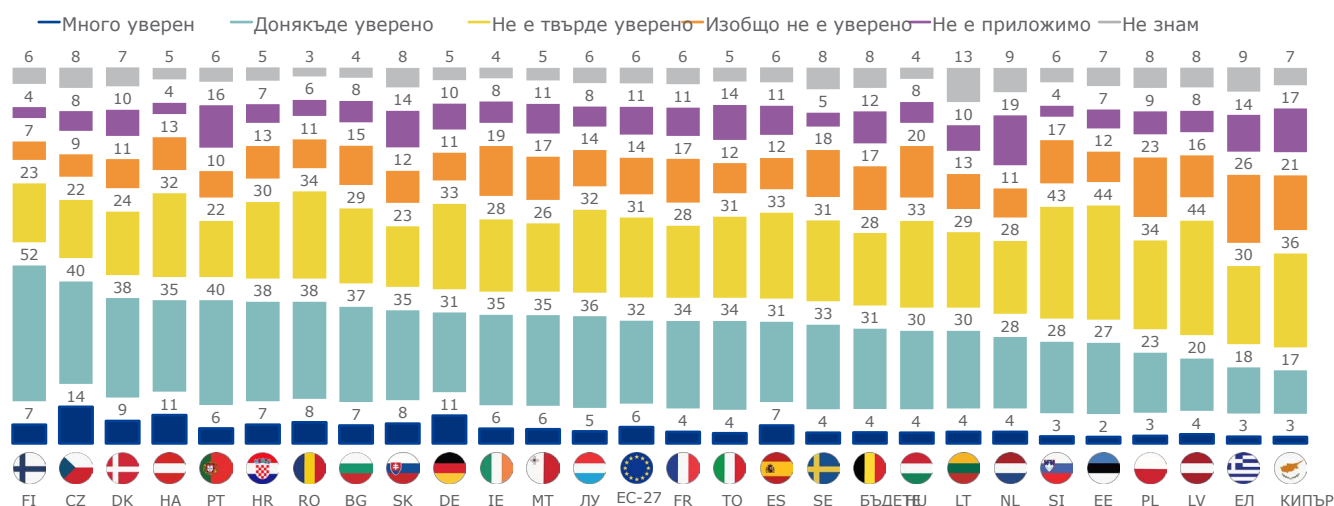
³ Поради закръгляването процентите, показани в диаграмите, невинаги се равняват точно на общите стойности, посочени в текста.

Раздел 4. Инвестиционни съвети, получени от банка, застраховател или финансов консултант

По-малко от четирима от всеки десет респонденти в целия ЕС се чувстват „много уверени„(6 %) или „до известна степен уверени“ (32 %), че инвестиционните съвети, които получават от тяхната банка, застраховател или финансов съветник, са преди всичко в техен интерес. По-голям брой обаче съобщават, че се чувстват неуверени (31 % „не са твърде уверени„и 14 % „изобщо не са уверени“). Един на всеки десет респонденти счита, че въпросът не е от значение за личното им положение, а 6 % „не знаят“.

На национално равнище процентът „много„или „до известна степен уверен“ по отношение на инвестиционните съвети, които са предимно в техен най-добър интерес, варира от около един на всеки пет респонденти в Кипър (19 %) и Гърция (20 %) до шест на всеки десет респонденти във Финландия (60 %).⁴ Обратно, делът на лицата, които не се чувстват твърде уверени или изобщо не са уверени, варира от по-малко от една трета във Финландия (30 %), Чехия (31 %) и Португалия (32 %) до шест от всеки десет респонденти в Латвия и Словения (по 60 %).

V12 Колко сте уверени, че инвестиционните съвети, които получавате от вашата банка/застраховател/финансов съветник, са предимно във ваш интерес? (% по държави)

База: Всички респонденти
(n=26 139)

4 Поради закръгляването процентите, показани в диаграмите, невинаги се равняват точно на общите стойности, посочени в текста.

Следните социално-демографски групи са по-склонни да съобщават, че се чувстват „много„на „някъде“ уверени, че инвестиционните съвети, които получават от тяхната банка, застраховател или финансов съветник, са предимно в техен най-добър интерес:

Мъже (42 % в сравнение с 36 % от жените)

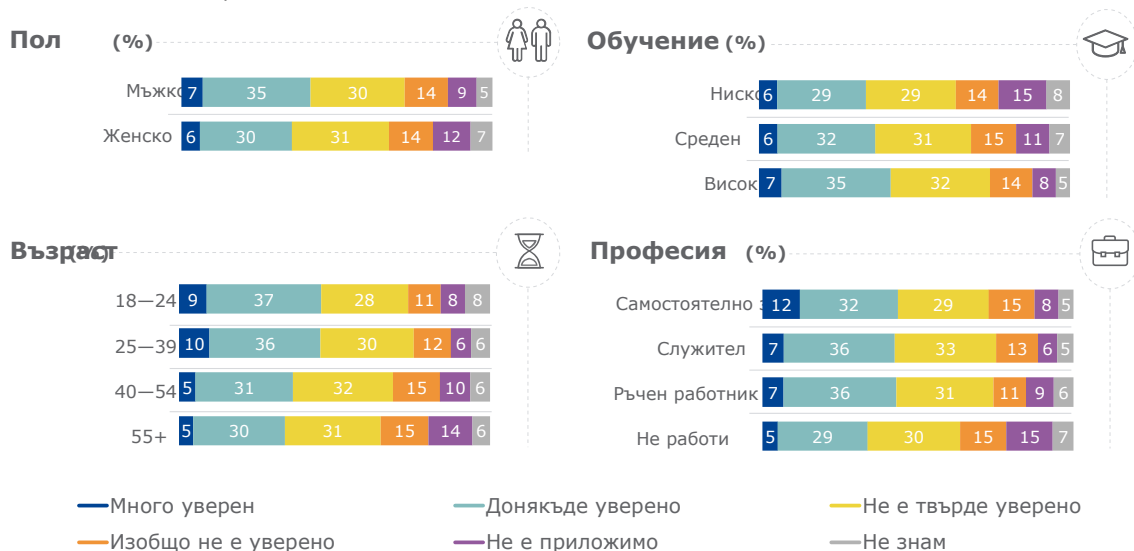
Респонденти на възраст под 40 години (46 % от лицата на възраст 18—24 години или на възраст 25—39 години, в сравнение с 37 % от хората на възраст 40—54 години и 34 % от лицата на възраст 55 и повече години)

Хора с високо ниво на образование (42 % в сравнение с 37 % от респондентите със средно образование и 34 % от хората с ниско ниво на образование)

Работещите респонденти (44 % за самостоятелно заетите лица и 43 % за наетите лица и работниците, работещи на ръка, в сравнение с 34 % от тези, които не работят).

Делът на отговорите „не се прилага“ е по-висок от средния за лицата на възраст 55 и повече години (15 % спрямо средно 11 %), с ниско ниво на образование (15 %) и тези, които не работят (15 %).

В12 Колко сте уверени, че инвестиционните съвети, които получавате от вашата банка/застраховател/финансов съветник, са предимно във ваш интерес? (% по социално-демографски данни)

База: Всички респонденти
(n=26 139)

Технически спецификации

Между 29 март и 5 април 2023 г. Ipsos European Public Affairs проведе експресно проучване на Евробарометър 525 по искане на Европейската комисия, Генерална дирекция „Финансова стабилност, финансови услуги и съюз на капиталовите пазари“. Това е общо обществено проучване, координирано от Генерална дирекция за комуникация, отдел „Медиен мониторинг и Евробарометър“. Експресно проучване на Евробарометър 525 обхваща населението на граждани на ЕС, пребиваващи в една от 27-те държави — членки на ЕС, на възраст 18 години и повече.

Всички интервюта бяха проведени чрез компютърно подпомагано уеб интервю (CAWI), използвайки онлайн панелите на Ipsos и тяхната партньорска мрежа. Респондентите бяха избрани от панели за онлайн достъп, групи от предварително наети лица, които са се съгласили да участват в научни изследвания. Извадковите квоти бяха определени въз основа на възраст (18—24 години, 25—34 години, 35—44 години, 45—54 години, 55—64 години и 65+ години), пол, ниво на образование и географски регион (NUTS1, NUTS2 или NUTS 3 в зависимост от размера на държавата и броя на регионите по NUTS).

Експресно проучване на Евробарометър 525

Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

	Брой на събеседван ията	Дати на работа на място	Население 18+ (абсолютен брой)	Население 18+ (като % от населението на ЕС-27)
ЕС-27	26139	29.3.2023—5.4.2023	365822635	100.00%
БЪДЕТЕ	1015	29.3.2023—3.4.2023	9289646	2,54 %
BG	1010	29.3.2023—4.4.2023	5650134	1,54 %
CZ	1013	29.3.2023—3.4.2023	8513726	2,33 %
DK	1024	29.3.2023—4.4.2023	4721691	1,29 %
DE	1006	29.3.2023—4.4.2023	69373865	18,96 %
EE	1029	29.3.2023—4.4.2023	1072458	0,29 %
IE	1013	29.3.2023—5.4.2023	3864876	1,06 %
ЕЛ	1065	29.3.2023—4.4.2023	8711062	2,38 %
ES	1017	29.3.2023—3.4.2023	39294807	10,74 %
FR	1065	29.3.2023—31.3.2023	53438508	14,61 %
HR	1031	29.3.2023—5.4.2023	3195690	0,87 %
ТО	1024	29.3.2023—31.3.2023	49811219	13,62 %
КИПЪР	535	29.3.2023—4.4.2023	731677	0,20 %
LV	1018	29.3.2023—4.4.2023	1518893	0,42 %
LT	1024	29.3.2023—4.4.2023	2310067	0,63 %
ЛУ	513	29.3.2023—5.4.2023	522754	0,14 %
HU	1016	29.3.2023—4.4.2023	7981992	2,18 %
MT	532	29.3.2023—4.4.2023	438294	0,12 %
NL	1005	29.3.2023—4.4.2023	14289828	3,91 %
НА	1011	29.3.2023—4.4.2023	7427239	2,03 %
PL	1003	29.3.2023—5.4.2023	30743972	8,40 %
PT	1016	29.3.2023—4.4.2023	8715904	2,38 %
RO	1063	29.3.2023—5.4.2023	15304495	4,18 %
SI	1011	29.3.2023—5.4.2023	1730790	0,47 %
SK	1017	29.3.2023—5.4.2023	4402238	1,20 %
FI	1021	29.3.2023—4.4.2023	4512724	1,23 %
SE	1042	29.3.2023—5.4.2023	8254086	2,26 %

Въпросник

ПОПИТАЙТЕ ВСИЧКИ

Q1 Как бихте оценили общите си познания по финансови въпроси в сравнение с други възрастни в [COUNTRY]?

[ЕДИНИЧЕН ОТГОВОР]

Много висока 1

Доста висока 2

Средностатистически 3

Доста ниска 4

Много ниско 5

Не знам 998

ПОПИТАЙТЕ ВСИЧКИ

Следващата секция е по-скоро като викторина. Въпросите не са предназначени да ви хванат, така че ако смятате, че имате правилния отговор, вероятно го правите. Ако не знаете отговора, просто поставете отметка в полето „Не знам“.

ПОПИТАЙТЕ ВСИЧКИ

Представете си, че някой поставя 100 EUR в спестовна сметка с гарантиран лихвен процент от 2 % годишно. Те не правят никакви допълнителни плащания по тази сметка и не теглят никакви пари. Колко ще има в сметката в края на пет години, след като се извърши лихвеното плащане?

[ЕДИНИЧЕН ОТГОВОР]

Над 110 EUR 1

Точно 110 EUR 2

По-малка от EUR 110 3

Не знам 4

ПОПИТАЙТЕ ВСИЧКИ

Сега си представете следната ситуация. Ще ви бъде даден подарък от 1 000 EUR за една година и през тази година инфлацията остава на 2 %. След една година, с 1 000 EUR, ще можете да закупите:

[ЕДИНИЧЕН ОТГОВОР]

Повече, отколкото бихте могли да си купите днес 1

Същата сума 2

По-малко, отколкото бихте могли да си купите днес 3

Не знам 4

ПОПИТАЙТЕ ВСИЧКИ

Q4 Ако лихвените проценти се повишат, какво обикновено ще се случи с цените на облигациите?

[ЕДИНИЧЕН ОТГОВОР]

Те ще се издигнат 1

Те ще паднат 2

Те ще останат същите, тъй като няма връзка между цените на облигациите и лихвения процент 3

Не знам 4

ПОПИТАЙТЕ ВСИЧКИ

B5 Кое от следните неща е вярно? Инвестиция с по-висока възвръщаемост вероятно ще бъде:

[ЕДИНИЧЕН ОТГОВОР]

По-рискова от инвестиция с по-ниска възвръщаемост 1

По-малко рисковано от инвестиция с по-ниска възвръщаемост 2

Рисковано като инвестиция с по-ниска възвръщаемост 3

Не знам 4

ПОПИТАЙТЕ ВСИЧКИ

Q6 Една инвестиция в широк спектър от „акции на дружества“ вероятно ще бъде:

[ЕДИНИЧЕН ОТГОВОР]

По-рисковано от инвестиция в една акция 1

По-малко рисковано от инвестиция в една акция 2

Рисковано като инвестиция в една акция 3

Не знам 4

ПОПИТАЙТЕ ВСИЧКИ

B7 До каква степен сте съгласни или не сте съгласни със следните твърдения?

[ЕДИН ОТГОВОР НА РЕД] [СЛУЧАЙНО 1—3]

Q7_1 Преди да купя нещо, внимателно обмислям дали мога да си го позволя

Q7_2 Проследявам и следя разходите си

Q7_3 поставям дългосрочни финансови цели и се стремя да ги постигна.

[СКАЛА НА ОТГОВОРА]

Напълно съм съгласен 1

Експресно проучване на Евробарометър 525
Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

Донякъде съм съгласен 2
Донякъде не съм съгласен/на 3
Напълно несъгласен 4
Не знам 998

ПОПИТАЙТЕ ВСИЧКИ

Въпрос 8 Ако сте загубили основния си източник на доходи днес, колко дълго бихте могли да продължите да покривате разходите си за живот, без да заемате пари или да се местите?

[ЕДИНИЧЕН ОТГОВОР]

Нямам спестявания за спешни случаи. 1
Най-малко 1 седмица, но по-малко от 1 месец 2
Най-малко 1 месец, но не и 3 месеца 3
Най-малко 3 месеца, но не и 6 месеца 4
6 месеца или повече 5
Не знам/Предпочитам да не отговарям 998

ПОПИТАЙТЕ ВСИЧКИ

Q9 Кои от следните финансови продукти имате или сте имали през последните две години?

[ДОПУСТИМИ СА НЯКОЛКО ОТГОВОРА]

Частен пенсионен или пенсионен продукт 1
Животозастраховане 2
Общо застраховане (напр. застраховка на домакинствата, автомобилно застраховане) 3
Ипотека или жилищен кредит 4
Друг потребителски кредит 5
Инвестиционен продукт (фондове, акции или облигации) 6
Крипто-ценни книжа (включително криптовалута) 7
Нито едно от тези 8
Не знам/предпочитам да не отговарям 998

ПОПИТАЙТЕ ВСИЧКИ

Като цяло, колко уверени сте, че ще имате достатъчно пари, за да живеете комфортно през годините на пенсиониране?

[ЕДИНИЧЕН ОТГОВОР]

Много уверен 1
Донякъде уверено 2

Експресно проучване на Евробарометър 525

Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

Не е твърде уверено 3

Изобщо не е уверено 4

Не знам 998

ПОПИТАЙТЕ ВСИЧКИ

Q11 Колко ви е удобно да използвате цифрови финансови услуги, като например онлайн банкиране или мобилни плащания [INFO BUTTON: Цифровите финансови услуги са финансови услуги, които се предлагат или улесняват чрез използването на технологии/цифрови решения, като например приложения за мобилно/уеб банкиране, цифрови инструменти за бюджетиране или услуги за незабавни плащания]?

[ЕДИНИЧЕН ОТГОВОР]

Много удобно 1

Донякъде удобно 2

Не е много удобно 3

Изобщо не е удобно 4

Не знам 998

ПОПИТАЙТЕ ВСИЧКИ

B12 Колко сте уверени, че инвестиционните съвети, които получавате от вашата банка/застраховател/финансов съветник, са предимно във ваш интерес?

[ЕДИНИЧЕН ОТГОВОР]

Много уверен 1

Донякъде уверено 2

Не е твърде уверено 3

Изобщо не е уверено 4

Не е приложимо 997

Не знам

Експресно проучване на Евробарометър 525

Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

Приложение към данните

Експресно проучване на Евробарометър 525

Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

Q1 Как бихте оценили общите си познания по финансови въпроси в сравнение с други възрастни в [COUNTRY]?

	Много висока	Доста висока	Средностатистически	Доста ниска	Много ниско	Не знам
ЕС-27	5	25	52	12	4	1
БЪДЕТЕ	3	26	51	14	4	2
BG	5	25	62	5	2	1
CZ	3	28	58	8	2	1
DK	6	25	57	9	3	2
DE	6	21	56	13	4	1
EE	5	26	53	12	2	2
IE	6	24	58	9	3	1
ЕЛ	5	24	52	12	6	1
ES	6	24	53	11	5	0
FR	8	34	42	10	3	3
HR	5	24	62	6	2	1
ТО	3	15	54	19	8	1
КИПЪР	3	26	54	11	4	1
LV	2	22	57	14	3	1
LT	4	29	53	11	2	1
ЛУ	6	30	52	10	2	1
HU	2	19	65	10	4	0
MT	4	17	63	9	4	3
NL	5	29	56	8	2	1
НА	4	15	58	15	6	4
PL	6	34	46	10	2	2
PT	3	13	67	11	5	2
RO	8	43	41	6	1	0
SI	4	21	62	11	2	1
SK	4	25	60	8	2	1
FI	6	33	49	11	1	1
SE	4	25	56	12	3	0

Експресно проучване на Евробарометър 525 — Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

Работа на място: 29/3—5/4/2023/(%) База: N=26 139 — Всички респонденти

Експресно проучване на Евробарометър 525

Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

Q2 Представете си, че някой поставя [100 EUR] в спестовна сметка с гарантиран лихвен процент от 2 % годишно. Те не правят никакви допълнителни плащания по тази сметка и не теглят никакви пари. Колко ще има в сметката в края на пет години, след като се извърши лихвеното плащане?

	Повече от [110 EUR]	Точно [110 EUR]	По-малка от [110 EUR]	Нен.е.
ЕС-27	45	30	19	6
БЪДЕТЕ	44	27	22	6
BG	40	32	21	8
CZ	40	31	24	5
DK	50	23	20	7
DE	56	29	11	4
EE	49	34	12	5
IE	47	32	18	3
ЕЛ	44	31	17	8
ES	37	37	17	9
FR	47	28	20	5
HR	41	40	15	5
ТО	39	32	24	5
КИПЪР	46	32	17	5
LV	40	38	17	6
LT	38	41	15	6
ЛУ	56	29	11	4
HU	44	29	23	5
MT	43	38	15	5
NL	59	24	15	3
НА	44	31	20	5
PL	36	27	25	12
PT	35	39	19	7
RO	38	32	23	7
SI	44	29	19	8
SK	40	36	20	5
FI	50	28	17	4
SE	57	21	19	4

Експресно проучване на Евробарометър 525 — Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

Работа на място: 29/3—5/4/2023/(%) База: N=26 139 — Всички респонденти

Експресно проучване на Евробарометър 525

Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

Сега си представете следната ситуация. Ще ви бъде даден подарък от [000 EUR] за една година и през тази година инфлацията остава на 2 %. След една година, с 1 000 EUR, ще можете да закупите:

	Повече, отколкото бихте могли да си купите днес	Същата сума	По-малко, отколкото бихте могли да си купите днес	Не знам
ЕС-27	7	22	65	6
БЪДЕТЕ	7	19	68	7
BG	4	27	64	5
CZ	9	19	65	6
DK	11	12	69	9
DE	7	19	68	6
EE	6	7	84	4
IE	11	23	61	5
ЕЛ	6	32	55	8
ES	8	24	61	7
FR	8	24	61	7
HR	6	18	71	4
ТО	7	28	59	7
КИПЪР	7	37	48	8
LV	11	15	69	5
LT	7	7	79	7
ЛУ	7	18	72	4
HU	5	16	75	4
MT	4	25	64	7
NL	6	15	75	4
НА	7	15	73	5
PL	6	18	68	8
PT	9	32	55	5
RO	9	26	58	7
SI	4	14	78	5
SK	4	19	72	5
FI	4	6	84	6
SE	10	15	67	9

Експресно проучване на Евробарометър 525 — Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

Работа на място: 29/3—5/4/2023/(%) База: N=26 139 — Всички респонденти

Експресно проучване на Евробарометър 525

Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

Q4 Ако лихвените проценти се повишат, какво обикновено ще се случи с цените на облигациите?

	Те ще се издигнат	Те ще паднат	Те ще останат същите, тъй като няма връзка между цените на облигациите и лихвения процент.	Не знам
ЕС-27	29	20	23	28
БЪДЕТЕ	26	16	27	31
BG	32	20	23	26
CZ	28	21	31	21
DK	22	37	19	22
DE	21	21	21	37
EE	29	22	21	28
IE	25	24	26	24
ЕЛ	27	22	21	31
ES	38	18	19	26
FR	29	13	29	29
HR	25	22	32	21
ТО	29	26	21	24
КИПЪР	19	21	23	37
LV	25	14	30	31
LT	22	18	29	31
ЛУ	33	13	28	26
HU	31	22	28	20
MT	20	24	33	24
NL	24	25	23	29
НА	22	21	28	29
PL	37	22	19	23
PT	48	12	22	18
RO	41	14	32	13
SI	28	26	23	24
SK	22	27	30	22
FI	32	15	21	32
SE	18	22	25	35

Експресно проучване на Евробарометър 525 — Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

Работа на място: 29/3—5/4/2023/(%) База: N=26 139 — Всички респонденти

Експресно проучване на Евробарометър 525

Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

В5 Кое от следните неща е вярно? Инвестиция с по-висока възвръщаемост вероятно ще бъде:

	По-рискова от инвестиция с по- ниска възвръщаемост	По-малко рисковано от инвестиция с по- ниска възвръщаемост	Рисковано като инвестиция с по- ниска възвръщаемост	Не знам
ЕС-27	66	9	15	10
БЪДЕТЕ	65	8	13	14
BG	60	11	21	8
CZ	74	6	13	7
DK	76	7	8	10
DE	60	12	16	13
EE	71	7	15	8
IE	75	7	14	5
ЕЛ	69	10	12	9
ES	69	14	10	8
FR	68	9	13	10
HR	61	8	22	9
ТО	68	9	17	6
КИПЪР	69	8	12	11
LV	61	7	23	9
LT	58	7	20	15
ЛУ	66	6	14	14
HU	74	7	14	5
MT	74	5	11	11
NL	67	7	16	10
НА	60	9	17	14
PL	57	9	17	17
PT	75	5	15	5
RO	58	7	30	5
SI	73	7	13	7
SK	72	6	18	4
FI	79	8	7	7
SE	76	6	8	10

Експресно проучване на Евробарометър 525 — Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

Работа на място: 29/3—5/4/2023/(%) База: N=26 139 — Всички респонденти

Експресно проучване на Евробарометър 525

Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

Q6 Една инвестиция в широк спектър от „акции на дружества“ вероятно ще бъде:

	По-рисквано от инвестиция в една акция	По-малко рисквано от инвестиция в една акция	Рисквано като инвестиция в една акция	Не знам
ЕС-27	15	56	14	15
БЪДЕТЕ	9	63	11	17
BG	14	51	18	18
CZ	12	59	13	17
DK	11	68	10	11
DE	11	64	10	16
EE	8	74	12	6
IE	13	60	17	10
ЕЛ	19	41	15	25
ES	23	51	12	15
FR	13	53	17	17
HR	17	53	20	10
ТО	15	55	13	18
КИПЪР	21	43	14	22
LV	8	56	24	12
LT	8	63	18	11
ЛУ	6	64	16	15
HU	23	44	18	15
MT	12	58	14	17
NL	6	73	7	14
НА	10	63	16	11
PL	16	54	17	13
PT	24	49	18	9
RO	20	45	24	12
SI	14	68	9	9
SK	16	52	22	10
FI	7	77	9	8
SE	12	60	11	18

Експресно проучване на Евробарометър 525 — Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

Работа на място: 29/3—5/4/2023/(%) База: N=26 139 — Всички респонденти

Експресно проучване на Евробарометър 525

Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

Q7_1 До каква степен сте съгласни или не сте съгласни със следните твърдения?

Преди да купя нещо, внимателно обмислям дали мога да си го позволя.

	Напълно съм съгласен	До някъде съм съгласен	До някъде не съм съгласен/на	Напълно несъгласен	Не знам
ЕС-27	51	41	6	2	0
БЪДЕТЕ	46	44	7	2	1
BG	54	37	5	4	0
CZ	48	45	6	1	0
DK	46	42	10	3	0
DE	50	39	8	2	1
EE	36	53	10	2	0
IE	58	34	6	3	0
ЕЛ	81	17	2	0	0
ES	51	39	8	1	1
FR	50	42	6	1	0
HR	55	37	7	1	0
ТО	54	41	5	1	0
КИПЪР	79	19	2	0	0
LV	46	46	6	2	1
LT	45	45	9	1	1
ЛУ	49	43	7	1	1
HU	49	45	5	1	0
MT	73	23	3	1	0
NL	48	41	7	4	0
НА	50	40	7	2	0
PL	42	50	7	1	1
PT	45	52	2	0	1
RO	65	32	2	1	0
SI	56	35	8	1	1
SK	42	50	6	1	1
FI	38	48	11	4	0
SE	52	40	7	2	0

Експресно проучване на Евробарометър 525 — Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

Работа на място: 29/3—5/4/2023/(%) База: N=26 139 — Всички респонденти

Експресно проучване на Евробарометър 525

Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

Q7_2 До каква степен сте съгласни или не сте съгласни със следните твърдения?

Следя и следя разходите си.

	Напълно съм съгласен	Донякъде съм съгласен	Донякъде не съм съгласен/на	Напълно несъгласен	Не знам
ЕС-27	49	43	6	2	1
БЪДЕТЕ	43	45	8	3	1
BG	65	27	5	4	0
CZ	54	41	4	1	1
DK	55	35	7	3	0
DE	57	38	4	1	1
EE	31	52	12	5	0
IE	42	47	8	3	1
ЕЛ	50	38	7	3	2
ES	48	43	7	1	0
FR	46	47	5	1	0
HR	60	34	5	1	0
ТО	47	44	7	1	0
КИПЪР	50	40	7	3	1
LV	38	50	8	3	1
LT	38	50	9	2	1
ЛУ	50	44	5	1	0
HU	49	44	6	1	0
MT	49	42	7	2	0
NL	49	37	10	4	1
НА	56	37	5	1	1
PL	42	50	6	2	1
PT	31	55	11	2	0
RO	57	38	3	2	0
SI	61	32	6	1	1
SK	43	49	7	2	0
FI	16	33	26	24	1
SE	58	36	5	1	1

Експресно проучване на Евробарометър 525 — Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

Работа на място: 29/3—5/4/2023/(%) База: N=26 139 — Всички респонденти

Експресно проучване на Евробарометър 525

Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

Q7_3 До каква степен сте съгласни или не сте съгласни със следните твърдения?

Поставям дългосрочни финансови цели и се стремя да ги постигна.

	Напълно съм съгласен	Донякъде съм съгласен	Донякъде не съм съгласен/ на	Напълно несъгласен	Не знам
ЕС-27	21	50	20	6	3
БЪДЕТЕ	18	50	20	8	4
BG	26	46	17	10	2
CZ	18	52	24	4	2
DK	18	52	18	9	4
DE	26	47	18	6	2
EE	12	53	24	6	5
IE	19	49	20	10	2
ЕЛ	26	52	12	6	5
ES	21	45	27	5	2
FR	18	52	19	7	4
HR	24	52	15	9	1
ТО	16	51	23	6	4
КИПЪР	38	43	14	3	3
LV	13	46	25	8	8
LT	16	52	24	5	3
ЛУ	20	50	22	7	1
HU	20	51	19	7	2
MT	29	47	15	5	4
NL	25	47	16	8	3
НА	27	47	20	5	1
PL	16	55	18	6	5
PT	19	58	17	2	4
RO	30	56	9	3	2
SI	34	47	13	5	1
SK	16	53	22	8	2
FI	13	50	25	12	1
SE	30	51	13	4	2

Експресно проучване на Евробарометър 525 — Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

Работа на място: 29/3—5/4/2023/(%) База: N=26 139 — Всички респонденти

Експресно проучване на Евробарометър 525

Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

Въпрос 8 Ако сте загубили основния си източник на доходи днес, колко дълго бихте могли да продължите да покривате разходите си за живот, без да заемате пари или да се местите?

	Нямам спестявания за спешни случаи.	Най-малко 1 седмица, но по-малко от 1 месец	Най-малко 1 месец, но не и 3 месеца	Най-малко 3 месеца, но не и 6 месеца	6 месеца или повече	Не знам/Предпочитам да не отговарям
ЕС-27	16	9	16	18	33	8
БЪДЕТЕ	14	8	12	15	39	13
BG	23	12	19	16	24	7
CZ	17	10	17	22	29	4
DK	16	6	13	15	42	9
DE	16	8	15	20	34	7
EE	15	9	20	18	32	6
IE	18	12	16	17	32	6
ЕЛ	24	10	19	15	23	9
ES	10	10	17	17	36	9
FR	14	9	15	19	33	10
HR	20	11	21	20	23	5
ТО	15	6	11	17	39	11
КИПЪР	20	12	20	13	28	8
LV	26	14	19	17	19	6
LT	17	8	15	19	36	6
ЛУ	5	4	16	19	48	7
HU	21	10	21	22	22	4
MT	10	9	14	16	35	17
NL	8	5	13	17	47	9
НА	17	8	16	18	33	8
PL	20	11	19	20	25	6
PT	21	6	16	19	30	8
RO	25	11	21	15	23	5
SI	19	9	18	18	30	6
SK	18	9	16	22	28	7
FI	25	12	20	11	29	4
SE	10	7	14	16	46	7

Експресно проучване на Евробарометър 525 — Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

Работа на място: 29/3—5/4/2023/(%) База: N=26 139 — Всички респонденти

Q9 Кои от следните финансови продукти имате или сте имали през последните две години?
[МНОЖЕСТВО ОТГОВОРИ]

	Частен пенсионе н или пенсионе н продукт	Животоз астрахов ане	Общо застрахов ане (напр. застрахов ка на домакинс тва, авт омоби лно застрахов ане)	Ипотека или жилищен кредит	Друг потребит елски кредит	Инвестиц ионен продукт (фондове, акции или облигации)	Крипто-ценни книжа (включително криптовалута)	Нито едно от тези	Не знам/п редпоч итам да не отгова рям
ЕС-27	22	31	46	20	14	24	6	21	3
БЪДЕТЕ	37	28	52	27	14	27	9	17	4
BG	19	17	37	9	31	9	11	23	3
CZ	40	42	39	15	15	24	14	19	4
DK	52	34	67	35	17	35	7	9	3
DE	21	25	59	17	10	33	6	19	3
EE	31	23	45	20	17	24	12	18	3
IE	40	36	40	25	17	18	8	20	4
ЕЛ	8	16	30	19	13	12	9	32	5
ES	23	29	50	29	18	23	4	18	3
FR	20	44	41	19	12	19	4	21	3
HR	8	26	30	11	24	15	16	28	2
ТО	20	20	31	15	9	28	4	30	4
КИПЪР	14	33	37	24	15	10	10	29	2
LV	23	23	38	10	18	9	10	28	3
LT	24	34	41	13	14	14	11	20	3
ЛУ	41	39	54	42	20	37	13	11	5
HU	18	32	44	15	15	20	6	24	2
MT	23	25	42	21	5	32	8	22	6
NL	31	24	64	42	6	20	11	13	3
НА	21	37	59	16	7	24	10	17	5
PL	10	58	44	15	21	15	6	16	2
PT	19	27	46	25	19	21	9	19	6
RO	33	23	41	12	23	16	8	21	2
SI	17	42	40	14	18	17	17	19	3
SK	15	39	37	21	19	26	7	23	3

Експресно проучване на Евробарометър 525

Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

FI	11	25	48	25	28	36	9	17	3
SE	33	24	57	30	13	46	5	16	5

Експресно проучване на Евробарометър 525 — Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

Работа на място: 29/3—5/4/2023/(%) База: N=26 139 — Всички респонденти

Експресно проучване на Евробарометър 525

Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

Като цяло, колко уверени сте, че ще имате достатъчно пари, за да живеете комфортно през годините на пенсиониране?

	Много уверен	Донякъде уверен	Не е твърде уверен	Изобщо не е уверен	Не знам
ЕС-27	9	33	32	22	5
БЪДЕТЕ	8	35	32	20	6
BG	6	22	36	33	3
CZ	7	33	29	28	4
DK	24	36	20	15	6
DE	13	37	29	17	4
EE	5	26	38	30	2
IE	13	37	26	22	2
ЕЛ	6	19	31	41	3
ES	11	38	32	15	4
FR	5	33	32	24	6
HR	6	26	35	29	3
ТО	5	33	36	21	5
КИПЪР	8	28	32	30	3
LV	5	21	38	33	3
LT	4	27	36	30	3
ЛУ	15	44	28	7	6
HU	6	20	33	40	2
MT	10	37	27	21	6
NL	19	43	22	11	6
НА	14	38	30	14	4
PL	3	17	35	39	7
PT	5	33	36	23	3
RO	7	31	39	23	2
SI	7	25	39	25	4
SK	4	29	30	33	5
FI	9	37	32	19	3
SE	17	37	23	18	5

Експресно проучване на Евробарометър 525 — Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

Работа на място: 29/3—5/4/2023/(%) База: N=26 139 — Всички респонденти

Q11 Колко ви е удобно да използвате цифрови финансови услуги, като например онлайн банкиране или мобилни плащания?

	Много удобно	Донякъде удобно	Не е много удобно	Изобщо не е удобно	Не знам
ЕС-27	36	41	14	7	2
БЪДЕТЕ	32	49	13	5	1
BG	42	33	14	8	3
CZ	55	36	5	4	2
DK	48	45	5	2	1
DE	44	37	11	6	2
EE	50	39	8	3	1
IE	45	34	10	11	1
ЕЛ	28	35	16	20	2
ES	23	43	23	8	2
FR	25	44	21	10	1
HR	56	28	9	5	2
ТО	22	49	19	8	3
КИПЪР	38	36	18	8	1
LV	36	53	9	2	1
LT	58	33	6	2	1
ЛУ	28	57	11	3	1
HU	40	38	12	7	3
MT	49	26	14	10	2
NL	52	40	5	2	1
НА	57	28	7	5	2
PL	40	47	7	4	2
PT	20	45	22	9	4
RO	44	36	12	5	2
SI	44	32	15	9	1
SK	50	38	7	4	2
FI	69	26	3	2	1
SE	58	32	5	2	2

Експресно проучване на Евробарометър 525 — Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

Работа на място: 29/3—5/4/2023/(%) База: N=26 139 — Всички респонденти

Експресно проучване на Евробарометър 525

Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

В12 Колко сте уверени, че инвестиционните съвети, които получавате от вашата банка/застраховател/финансов съветник, са предимно във ваш интерес?

	Много уверен	Донякъде уверено	Не е твърде уверено	Изобщо не е уверено	Не е приложимо	Не знам
ЕС-27	6	32	31	14	11	6
БЪДЕТЕ	4	31	28	17	12	8
BG	7	37	29	15	8	4
CZ	14	40	22	9	8	8
DK	9	38	24	11	10	7
DE	11	31	33	11	10	5
EE	2	27	44	12	7	7
IE	6	35	28	19	8	4
ЕЛ	3	18	30	26	14	9
ES	7	31	33	12	11	6
FR	4	34	28	17	11	6
HR	7	38	30	13	7	5
ТО	4	34	31	12	14	5
КИПЪР	3	17	36	21	17	7
LV	4	20	44	16	8	8
LT	4	30	29	13	10	13
ЛУ	5	36	32	14	8	6
HU	4	30	33	20	8	4
MT	6	35	26	17	11	5
NL	4	28	28	11	19	9
НА	11	35	32	13	4	5
PL	3	23	34	23	9	8
PT	6	40	22	10	16	6
RO	8	38	34	11	6	3
SI	3	28	43	17	4	6
SK	8	35	23	12	14	8
FI	7	52	23	7	4	6
SE	4	33	31	18	5	8

Експресно проучване на Евробарометър 525 — Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

Работа на място: 29/3—5/4/2023/(%) База: N=26 139 — Всички респонденти

Експресно проучване на Евробарометър 525

Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

Оценка на **финансовите знания** - Брой верни отговори на петте въпроса за финансови познания (Q2, Q3, Q4, Q5, Q6)

	Нисък резултат (0 или 1 верни отговори)	Среден резултат (2 или 3 верни отговора)	Висока оценка (4 или 5 верни отговора)
ЕС-27	24	50	26
БЪДЕТЕ	26	44	30
BG	26	54	20
CZ	21	54	25
DK	15	45	40
DE	22	46	32
EE	13	47	39
IE	22	47	31
ЕЛ	29	52	19
ES	27	54	19
FR	25	51	25
HR	22	55	24
ТО	26	49	25
КИПЪР	30	51	19
LV	25	55	20
LT	21	54	25
ЛУ	24	43	33
HU	17	61	22
MT	19	54	26
NL	18	39	43
НА	22	50	28
PL	25	55	20
PT	28	56	16
RO	30	57	13
SI	15	49	36
SK	20	53	27
FI	11	49	40
SE	19	47	34

Експресно проучване на Евробарометър 525 — Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

Работа на място: 29/3—5/4/2023/(%) База: N=26 139 — Всички респонденти

Експресно проучване на Евробарометър 525

Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

Оценка на **финансовото поведение** - Брой на „финансовите“ поведения, свързани с избора на продукти, проследяването на разходите и стремежа към постигане на финансови цели (Q7)

	Нисък резултат (съгласен с максимум 1 твърдение)	Среден резултат (съгласен с 2 твърдения)	Висока оценка (съгласен съм с всички изявления)
ЕС-27	8	28	65
БЪДЕТЕ	11	28	61
BG	9	24	67
CZ	7	29	64
DK	11	27	62
DE	6	29	65
EE	14	32	54
IE	9	31	60
ЕЛ	7	23	71
ES	10	30	60
FR	7	29	65
HR	7	22	71
ТО	7	30	62
КИПЪР	4	24	72
LV	11	37	52
LT	13	25	62
ЛУ	8	27	65
HU	6	28	66
MT	6	23	71
NL	12	25	63
НА	8	26	67
PL	9	27	65
PT	8	23	69
RO	4	14	82
SI	8	19	73
SK	8	29	63
FI	32	32	36
SE	7	21	73

Експресно проучване на Евробарометър 525 — Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

Работа на място: 29/3—5/4/2023/(%) База: N=26 139 — Всички респонденти

Общ резултат за финансова грамотност — Сбор на финансовите познания и оценка на финансовото поведение (с еднаква тежест за всеки резултат)

	Нисък резултат (резултат &=5)	Среден резултат (резултат > 5 и &9)	Висок резултат (резултат 9 или 10)
ЕС-27	18	64	18
БЪДЕТЕ	22	58	20
BG	20	65	15
CZ	16	66	17
DK	16	57	27
DE	16	61	24
EE	16	61	23
IE	17	64	19
ЕЛ	19	65	16
ES	22	65	13
FR	18	64	17
HR	16	65	20
ТО	19	64	18
КИПЪР	19	66	15
LV	24	65	11
LT	19	65	16
ЛУ	15	62	23
HU	12	72	16
MT	13	67	20
NL	15	56	28
НА	17	62	21
PL	20	65	15
PT	19	71	11
RO	14	74	12
SI	12	61	27
SK	17	63	20
FI	27	56	17
SE	14	59	27

Експресно проучване на Евробарометър 525 — Мониторинг на равнището на финансова грамотност в ЕС

Работа на място: 29/3—5/4/2023/(%) База: N=26 139 — Всички респонденти

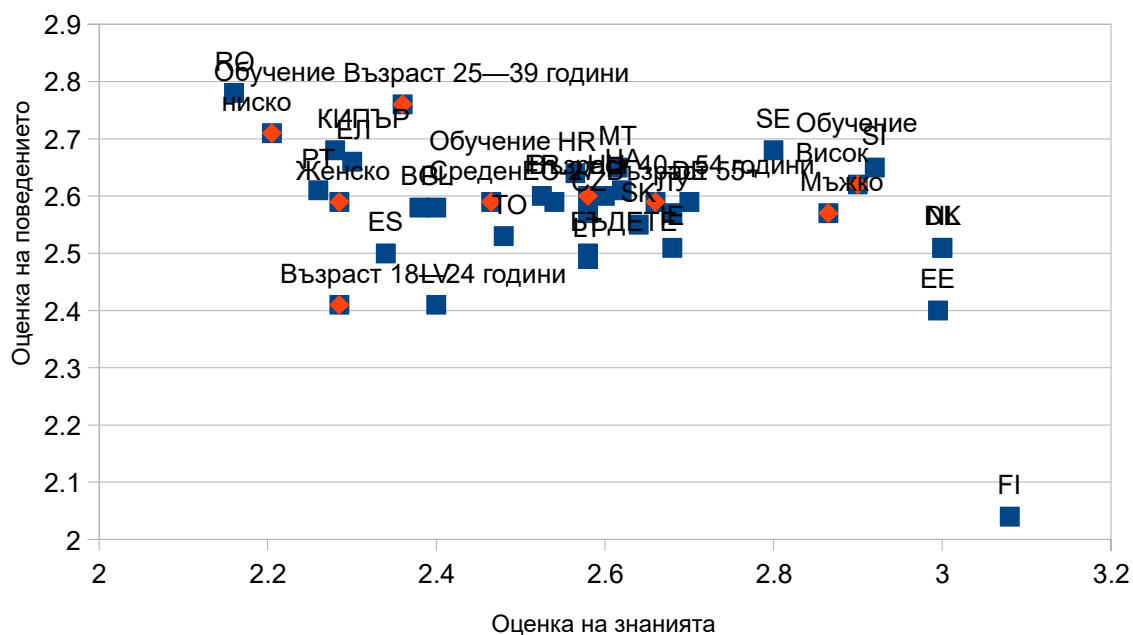

Мнения

(Pierre Dieumegard)

Странна корелация между двете оценки на знанията и поведението

Що се отнася до оценките на знанията и поведението, можете да поставите бележка на всяка група. Този рейтинг е средната стойност на резултатите на групата.

Няма статистическа корелация между оценката на финансовите познания и оценката на финансовото поведение, а ако има корелация, тя е отрицателна ($R^2=0,2$, така че корелационният коефициент е $-0,45$). Това би означавало, че колкото повече една група има добри финансови познания, толкова по-малко предпазлива има. Това е странно и човек може да си помисли, че поставените въпроси не са най-подходящи за разбиране на финансовите умения на хората. И двата пола имат един и същ резултат на поведение, докато мъжкият пол има по-добър резултат.

Някои въпроси вероятно са объркани за много хора.

Например въпрос Q2 трябваше да провери разбирането на сложната лихва, т.е. че всяка година получената лихва се добавя към капитала за изчисляване на лихвата за следващата година. Въпросът беше „Колко ще има в сметката в края на пет години, след като се извърши

лихвеното плащане?“. Във въпроса плащането на лихвите е в края на изречението, след като е посочен петгодишният срок. Разбираемо е, че респондентите не си представят, че това плащане е годишно. Освен това, като се вземе предвид сложната лихва, окончателната сума е 1 104 EUR вместо 1 100 EUR: разликата е минимална.

По същия начин за въпрос Q4, който разглежда връзката между цените на облигациите и инфлацията, за човек, който няма облигации, беше трудно да отговори, както и за много голяма част от европейците.

Разлики от други проучвания на Евробарометър

Дисперсията на социалните групи е от същия порядък като разпространението на държавите, което е различно от резултатите от много проучвания на Евробарометър.

Оценката на знанията показва разликите в социалните класове: резултатът е по-висок за хората с висше образование и възрастните хора.

Оценката на поведението е по-добра, въпреки ниската оценка на знанията, за нискообразованите хора, които нямат високи доходи и трябва да обръщат внимание, хората, които се установяват в живота (25—39 години), както и за бедните страни като Румъния и Гърция.

За разлика от много проучвания на Евробарометър, това всъщност не е проучване на общественото мнение за това какво трябва да правят публичните органи, а по-скоро проучване на знанията и индивидуалното (финансово) поведение по отношение на обществото, в което човек живее. Нормално е да има различия между социалните групи, които са толкова важни, колкото и между националните мнения (или че различията между националните мнения не са по-големи, отколкото между мненията на социалните групи).